

PATHWAYS

Извештај о процени утицаја

Professionals and parents to Act Towards a Holistic or Whole Approach for early YearS education

Стручњаци и родитељи да раде за холистички или приступ целе предшколске установе предшколском васпитању и образовању

Процена Pathways компендијума активности учења за промовисање сарадње са родитељима и инклузивних, зелених и дигиталних окружења у предшколском васпитању и образовању (ПВО)

Catarina Leitão, Maria João Seabra-Santos, Maria Filomena Gaspar, & Pathways team

Co-funded by
the European Union

LŠMPS
Lietuvos Švietimo ir
mokymo profesinės sąjunga

Процена Pathways компендијума активности учења за промовисање сарадње са родитељима и инклузивних, зелених и дигиталних окружења у предшколском васпитању и образовању (ПВО)

Catarina Leitão, Maria João Seabra-Santos, Maria Filomena Gaspar, & Pathways team

Бој уговора: 2022-1-IT02-KA220-SCH-000087139

Име активности: A4.3 Израда извештаја

Радни пакет: Радни пакет бр. 4 – ЛЕКЦИЈЕ О НАЧИНИМА: Извештај о процени утицаја

PATHWAYS ТИМ - УКЉУЧЕНИ ПАРТНЕРИ

University of Coimbra, Portugal/ Универзитет у Коимбри, Португал (водећа активности 4.3): Catarina

Leitão, Maria João Seabra-Santos, Maria Filomena Gaspar

Forma.Azione SRL, Italy: Adina Curta, Sylvia Liuti

Gradinita cu Program Prelungit "Scufita Rosie", Romania/ Вртић са продуженим програмом, Румунија:

Maria Seician, Georgiana Bîzu, Claudia Pleșa, Maria Coman, Maria Floare Coman

Lietuvos Svetimo ir Mokslo Profesine Sajunga, Lithuania / Литванска унија образовања и науке : Inga

Puiša, Rasa Nuobaraitė

Помоћ деци, Србија: Светлана Глодић, Весна Чанковић, Милана Војводић, Катерина Танкосић,

Гордана Смуђа

SEM Societa Cooperativa Sociale, Italy/ SEM Социјална задруга, Италија : Rosita Farnesi, Alessandra

Emanuelli, Sara Marchetti, Sara Biscotti

ЗАХВАЛНОСТИ

Тим Pathways захваљује следећим учесницима за сву подршку.

Италија: Свим запосленима у SEM.

Литванија: Žaneta Jasiukevičienė, Audronė Putauskienė, Aušra Jonkienė, Eglė Rastapkevičienė, Violeta Botyrienė

Румунија: Aldea Alina, Baying Iulia, Babut Mirela, Borza Alexandra, Botos Viorela-Elena, Bretoiu Alexandra, Cioara Andreea, Cramba Cristina, Corches Andreea, Cosma-Popa Ioana, David Raluca, Dicu Maria, Stanea Adelina

Србија: Тања Богданов, Тијана Анокић, Маријана Лековић Шалковић, Наташа Богојевић,
Марија Бузејка, Слађана Благојевић, Биљана Голубовић, Јелена Кончар, Надежда Јовановић,
Јелена Павловић

ОДРИЦАЊЕ ОДГОВОРНОСТИ

Финансирано од стране Европске уније. Ставови и мишљења изражена у овом документу су, међутим, искључиво ставови аутора(а) и не одражавају неопходно ставове Европске уније или Извршне агенције за образовање и културу Европске уније (ЕАСЕА). Нити Европска унија нити ЕАСЕА не могу бити одговорни за њих.

© 2024. This work is openly licensed via [CC BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

САДРЖАЈ

3. МЕТОДОЛОГИЈА	11
3.1. Учесници	11
3.1.1. Анкета за сваку активност	11
3.1.2. Прва и финална анкета	11
3.1.3. Интервјуи	13
3.2. Инструменти	14
3.2.2. Прва и финална анкета	14
3.2.3. Интервјуи	15
3.3. Прикупљање података	15
3.3.2. Прва и финална анкета	16
3.3.3. Интервјуи	16
3.4. Анализа података	16
3.4.2. Први и финални упитници	17
3.4.3. Интервјуи	18
3.5. Етичка разматрања	18
4. РЕЗУЛТАТИ	18
4.1. Упитник о свакој активности: Одговор, задовољство, промене и квалитет	18
4.1.1. Одговор на активности	18
4.1.2. Задовољство по активностима	19
4.1.4. Квалитет активности	20
4.2. Први и финални упитници	21
4.2.2. Промене у ПУ или групи током школске године	21
4.2.3. Квалитет активности уопштено	24
4.2.4. Склоности родитеља у погледу начина комуникације	25
4.2.5. Примећена способност	25
4.3. Интервјуи: Промене у ПУ/групи, одговор, корист и квалитет	28
5. ДИСКУСИЈА	31
5.1. Који је био ниво задовољства у вези са активностима компендијума?	31
5.2. Какав је био одговор учесника према активностима?	32
5.3. Који су били најпозитивнији аспекти активности и сродне уочене користи?	32
5.4. Који су били најизазовнији аспекти активности?	33
5.5. Како се очекивана способност промовисања сарадње и инклузивног, дигиталног и зеленог окружења променила након имплементације компендијумских активности?	33
5.6. Ограничења процене	33

5.7. Имплицације на политике и праксе	34
ЛИТЕРАТУРА	36
ДОДАТАК А. Инструменти	39
Посебан гост	46
Прослављамо Међународни дан толеранције	47
Прослављамо Међународни дан свести о аутизму	48
Иза нас, не иза зида	49
Padlet у вртићу	50
Планета слагалица	51
Explore.org	52
Огласна табла / зид од речи	53
Дружење за смањење раздаљине	54
Дигитално образовање са родитељима	55
Очистимо места која волимо	56
Освести се и осети природу	57
Чувари природе - викенд истраживачи	58
Заштитимо природу!	59
Зимска башта са породицом	60
Ми и природа	61
Излет вртића у државно шумско предузеће Казлу Руда	62
Мали кораци у свет Еко	63
Заједно за боље образовање!	64
Читај ми причу!	65
Родитељ васпитач на један дан	66
Божична радионица	67
Карневалска радионица	68
ДОДАТАК С. Први и коначни упитници: Резултати	69

РЕЗИМЕ

Тим пројекта Pathways развио је компендијум са 40 активности за учење како промовисати инклузивна, дигитална и зелена окружења, као и сарадњу са родитељима у ПВО. Наставници/васпитачи из Италије, Литваније, Румуније и Србије позвани су да реализују барем три од ових активности између октобра 2023. и јуна 2024. године. Процењени су потенцијални утицај и реализација активности из компендијума. Овај извештај описује дизајн и временски оквир оцењивања, методологију и резултате.

Иако су идентификовани неки изазови у вези реализације активности, као што су недостатак средстава или времена, резултати су показали да су активности генерално виђене као корисне у промовисању сарадње васпитача и родитеља, као и инклузивних, дигиталних и зелених окружења у ПВО. Позитивни аспекти које су учесници истакли у вези са активностима укључују њихову важност и новитет, интересовање које су показали деца, родитељи и стручњаци, као и позитивне везе које су створене међу њима. Виђене користи укључују поспешивање учења и друштвено-емоционалне добробити деце, разумевање развоја деце од стране родитеља, као и знање или вештине стручњака и позитивне односе између породице и школе.

Налази наглашавају важност стварања могућности за поспешивање укључивања породица и инклузивних, зелених и дигиталних окружења у ПВО. Требало би развити смернице на организационом, регионалном и/или националном нивоу које ће подржати учешће деце и породица, заједно са стручњацима из ПВО, у развоју заједничких визија ових окружења.

1. УВОД

Циљ пројекта *Pathways* је да подстакне холистички или свеобухватни приступ добробити деце кроз висококвалитетно ПВО¹ које сарађује са родитељима/старатељима² у подршци учењу деце и стварању инклузивних, дигиталних и зелених окружења. Пројектни тим је развио компендијум активности учења фокусиран на промоцију сарадње са родитељима³ и поменутих окружењима у ПВО. Ове активности су пилотиране током школске године 2023/24. у Италији, Литванији, Румунији и Србији. Овај извештај описује методологију и резултате процена правњених током пилотирања.

Европска политика наглашава потребу за подршком образовним стручњацима у промовисању сарадње са породицама и инклузивним, дигиталним и зеленим окружењима (Савет Европске уније, 2021). Европски оквир квалитета за ПВО истиче важност промовисања инклузије и подршке особљу које ради са породицама (Европска комисија, 2014). *LifeComp* - Оквир за личне, друштвене кључне компетенције и оне за учење да учимо, препознаје значај подршке образовним стручњацима у реализацији наставе засноване на компетенцијама у различитим контекстима. *DigCompEdu* - Оквир за дигиталне компетенције васпитача признаје потребу за подршком наставницима у постизању дигиталне компетентности. *GreenComp* - Оквир за компетенције за одрживост обрађује значај развоја компетенција одрживости код свих учесника, укључујући и смернице за образовне стручњаке.

Сарадња између стручњака за предшколско васпитање и образовање (ПВО) и родитеља може да промовише инклузивна, дигитална и зелена окружења у образовним контекстима кроз развој заједничке визије. Ова сарадња може побољшати континуитет учења деце између предшколске установе (ПУ) и дома, и позитивно утицати на академску припремљеност деце, касније постигнуће и друштвено-емоционални развој (Barnett et al., 2020; OECD, 2020; Sylva et al., 2004; Voorhis et al., 2013). Међутим, стручњаци ПВО могу осећати несигурност у вези с тим како промовисати сарадњу са родитељима (Murphy et al., 2021).

Истраживање које је тим *Pathways* урадио у наведене четири земље, а у којем је учествовало 189 стручњака ПВО⁴, потврдило је значај развоја активности на поменуте теме (Leitão et al., 2024). Када се узму у обзир све земље, 46% учесника је навело да су мало упознати⁵ са *Оквиром квалитета за ПВО*, а већина је изјавила да мало познају Оквира *LifeComp* (58%), *DigCompEdu* (61%) и *GreenComp* (63%). У вези са сарадњом са родитељима, већина учесника је изразила жељу да науче више о смисленом ангажовању и комуникацији (67%), сарадњи или заједничкој изради и реализацији активности (54%) и подизању капацитета родитеља/подршци родитељству (51%). Што се тиче околности у свакодневной пракси у вези с инклузивношћу, 74%, 37% и 35% учесника указали су на додатне/специфичне потребе, друштвено-економске потешкоће и различито културолошко порекло, редом. У вези са дигиталним алатима, 12% учесника је одговорило да их

¹Предшколско васпитање и образовање (ПВО) односи се на регулисане аранжмане који пружају васпитање и образовање за децу од рођења до обавезног узраста за основну школу, укључујући оне који пружају центри породичне дневне неге, приватно и јавним финансираним вртићима и предшколским установама.

²Родитељи у овом контексту односе се на примарне старатеље и правне старатеље деце.

³Сарадња између стручњака за васпитање и образовање (ПВО) и родитеља може се разумети као заједнички рад на подршци учењу, развоју и добробити деце.

⁴Међу учесницима, 75% су били васпитачи/програмски наставници у вртићима; 11% су били други образовни стручњаци (који нису били матични васпитачи дечјих група, менаџери установа или помоћно особље), 5% су били менаџери ЕСЕС установа, 1% помоћно особље, а 9% је одабрало опцију „друго“ (нпр. васпитач, логопед, образовни саветник, административно особље).

⁵На петостепеној Ликертовој скали, која се креће од 1=нисам уопште упознат до 5=врло упознат, где се ниско познавање сматрало као одговори 1 или 2.

никада нису користили, а 35% је навело да их не користе за комуникацију са родитељима. Када су у питању активности у вези са зеленим/природним окружењима и одрживошћу, 47% учесника је указало да их организују са децом и родитељима, 45% само са децом, а 7% никада није организовало такве активности.

Развој компендијума Pathways започео је тако што је тим успоставио оквир за описивање сваке активности, укључујући тему (инклузивна, зелена и дигитална окружења, сарадња са породицама), циљеве, тип активности/задака, потребне материјале и учеснике (деца, родитељи или обоје). Затим је сваки партнер пројекта у Италији, Литванији, Румунији и Србији формирао радне групе на институционалном нивоу. Ове групе су идентификовале и дефинисале две до три активности по теми, узимајући у обзир средства и потребе свог контекста. На крају, описи различитих активности су прилагођени од стране Pathways тима како би се осигурала конзистентност у читавом компендијуму.

Васпитачи⁶ у четири поменуте земље позвани су да реализују најмање по једну активност у вези са сваком темом током школске године 2023/24. У Италији и Румунији, учествовали су вртићи који су били партнери пројекта: један у Италији⁷ и један у Румунији⁸. У Литванији и Србији, партнери пројекта сарађивали су са предшколским установама: три установе у Литванији⁹ и једна у Србији¹⁰.

Активности из компендијума су процењене у погледу њихове реализације и потенцијалног утицаја. Циљ истраживања реализације био да утврди ниво одговора учесника, задовољство, очекивани квалитет, као и очекиване промене и користи у вези са активностима. Циљ истраживања потенцијалног утицаја био је да утврди да ли постоје разлике у очекиваним способностима васпитача и родитеља да промовишу сарадњу васпитач - родитељ, као и инклузивна, дигитална и зелена окружења након реализације активности из компендијума. Коначни циљ био је да се генеришу препоруке које могу информисати будућу политику и праксу усмерене на промоцију сарадње са родитељима/породицама и инклузивним дигиталним и зеленим окружењима у ПВО. Овај извештај описује временски оквир, методологију, резултате и сродне препоруке процењивања.

Активности из компендијума које су идентификоване као реализоване, описане су у наставку по темама (за пун опис, молимо вас да консултујете *Pathways* компендијум). Активности које су се фокусирале на инклузивна, дигитална и зелена окружења такође су имале за циљ промовисање сарадње са породицама као трансверзалне теме. Ове активности су у фокусу процењивања које је детаљно описано у овом извештају¹¹.

Инклузија

- Модел транзиције у вртићу - Подршка деци која прелазе из јаслица у вртић, укључујући процене потреба сваког детета, састанке васпитача и родитеља, посете ради упознавања млађе деце са окружењем вртића и групне активности са родитељима.
- Инклузија - учешће музички даровите деце - Музичка радионица у којој деца и родитељи учествују у креирању ритмова, плесу, покрету и активностима играња улога.

⁶ Термин Васпитачи овде се односи на васпитаче или стручњаке у предшколским установама од рођења детета до поласка у основну школу.

⁷ ПУ у Италији укључује троје јаслица.

⁸ ПУ у Румунији укључује три вртића.

⁹ Две установе у Литванији су се спојиле пред крај академске године у којој је ова процена рађена.

¹⁰ ПУ у Србији укључује три групе у којима је пројекат реализован.

¹¹ Осим за Дан мртвих, јер је прикупљање података започето након тог датума (како је описано у секцији Прикупљање података).

- Специјални гост - Састанци између родитеља и стручњака о додатним или посебним потребама.
- Прослављамо Међународни дан толеранције - Активности са децом и родитељима за промоцију толеранције и поштовања међу децом (нпр. читање културно просветљујућих прича, стварање цртежа, колажа или слика, учествовање у игрицама играња улога и колективним уметничким радовима).
- Прослављамо Међународни дан свести о аутизму - Активности са децом и родитељима за подизање свести о аутизму (нпр. стварање колажа, постера, слика, играње тематских игара, читање прича).
- Изван нас, а не иза зида - Креирање значки са децом и дистрибуција летака међу родитељима и стручњацима у знак признања за Светски дан свести о аутизму.

Дигитална окружења

- Padlet у вртићу - Коришћење платформе Padlet за комуникацију у реалном времену између васпитача и родитеља (нпр. о актуелним догађајима и напредовању деце у учењу).
- Jigsaw Planet - Укључивање родитеља и деце у креирање дигиталних слагалица на платформи Jigsawplanet ради подстицања решавања проблема и креативности.
- Explore.org - Играње улога при приказивању приче „Смеђи меда“ Владимира Колина и упознавање са платформом Explore.org, која укључује камере које снимају уживо животиње у њиховим природним окружењима.
- Wordwall - Укључивање родитеља и деце у креирање и игру игара на платформи Wordwall како би се ојачали породични односи и вештине коришћења дигиталних алата за учење и игру.
- Друштвено за скраћивање раздаљине - Коришћење дигиталне платформе Canva, где васпитачи и родитељи могу делити фотографије или видео записе активности са децом у вртићу или код куће.
- Дигитално образовање са родитељима - Reflektus апликација нуди породицама недељна рефлексивна питања или задатке за истраживање личних искустава, емоција и интеракција.

Зелена окружења

- Очистимо место које волимо - Обележавање еколошких датума (нпр. Дан Земље) и очување разноврсних простора како би се повећала свест о животној средини. Укључивање родитеља подстиче се преко платформе Padlet за дељење идеја.
- Разбуди се и осети природу - Активности које наглашавају очување природе, укључујући кампове за децу које родитељи помажу да припреме, радионице са природним материјалима и изложбе.
- „Чувари природе“ - Викенд истраживачи - Деца и родитељи проводе викенде у контакту са природом; након тога, деца су позвана да поделе своја искуства у групи како би се подстакла посвећеност заштити животне средине.
- „Очувајмо природу!“ - Укључивање деце и родитеља у причање прича, разврставање отпада и прављење играчака/игара од рециклажних материјала како би се подстакло еколошка одговорност.
- Зимска башта са породицом - Деца и породица саде различите усеве, расправљају о еколошким темама и размењују савете о садњи.
- Ми и природа - Деца учествују у активностима садње како би развила знање о бризи о биљкама и својој еколошкој одговорности.

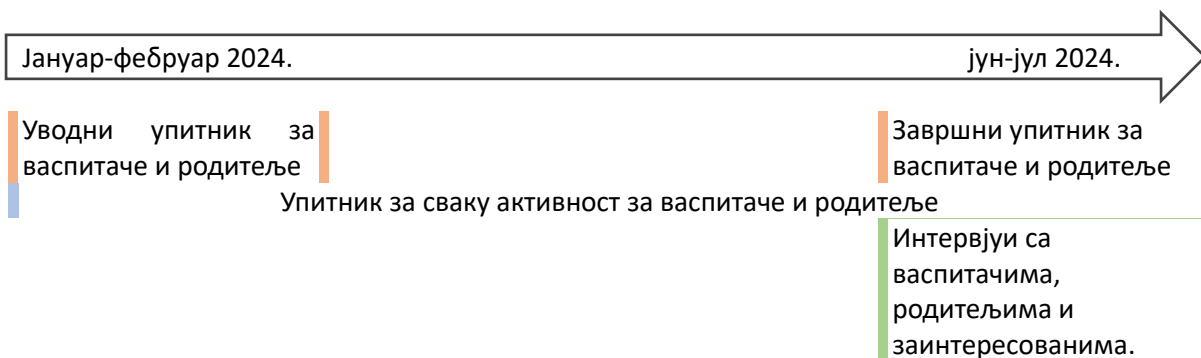
- Излети предшколаца у Државно шумско предузеће Казлц Рџда - Образовни излет у шумско предузеће како би се развила свест о заштити животне средине, управљању природним богатствима и безбедном понашању у природи.
- Мали кораци у свет еко пракси - Разне образовне активности за укључивање деце, родитеља и школске заједнице у еколошке праксе (нпр. образовни излети за истраживање локалне флоре и фауне).

Сарадња са родитељима/породицама

- Заједно за боље образовање! - Родитељи и васпитачи креирају просторе припремљене за подршку активностима усмереним на промовисање учења и опуштања деце у ПУ.
- Прочитај ми причу! - Родитељи учествују у часовима читања у ПУ, како би промовисали учење деце и ојачали везу између установе и породица.
- Родитељ - едукатор на један дан - Родитељи воде активности у ПУ (нпр. уметнички пројекат, музички час, причање прича). Циљ је да се подстакне учење деце и ојача веза између ПУ и породица.
- Ноћ вештица - Укључивање породица, деце и особља ПУ у заједнички кулинарски пројекат (припремање теста за колаче на тему ноћи вештица) како би се подстакла креативна изражавања и повезивање породица и особља.
- Божићна радионица - Родитељи су позвани да креирају божићне поклоне за своју децу користећи рециклиране/једноставне материјале, како би се подстакла сарадња међу породицама и подршка одрживим праксама.
- Карневалска радионица - Родитељи су позвани да припреме дечију представу како би се ојачале везе између особља ПУ и породица и подстакла интеракција међу породицама.

2. ХРОНОЛОШКИ ПРЕГЛЕД

Слика 1 приказује временску линију за процену компендијума активности учења "Pathways".

Слика 1. Временска линија процене компендијума активности учења "Pathways".

Истраживање о реализацији активности у вези са спремности да одговоре учесници, задовољством и очекиваним квалитетом, променама и користима обухватило је: i. анкету за васпитаче и родитеље о свакој активности из компендијума у којој су учествовали¹²; ii. питања о реализованим активностима уопште (не односе се на конкретну активност) у финалној анкети за васпитаче и родитеље; и iii. интервјуе са васпитачима, родитељима и заинтересованим странама

¹² Почетни план био је да се прикупе ставови деце о томе колико им се активност свиђала, представљањем три слике - зеленог, жутог и црвеног осмеха - и позивањем их да одаберу онај који најбоље описује како су се осећали током активности. Међутим, ова анализа није укључена у тренутни извештај због малог броја прикупљених података.

(тј. стручњацима који раде или сарађују са ПУ, осим васпитача који реализују активности из компендијума у групама).

Истраживање потенцијалног утицаја активности обухватило је питања за васпитаче и родитеље о примењеној способности да промовишу сарадњу између васпитача и родитеља, као и инклузивна, дигитална и зелена окружења у два тренута – процењена кроз прву и финалну анкету – између којих су реализоване активности из компендијума. Потенцијалне разлике између ова две тачке у времену у одговорима учесника су анализирани.

3. МЕТОДОЛОГИЈА

приручник за прикупљање података који детаљно описује методологију је направљен и подељен међу члановима Pathways тима у земљама које су учествовале.

3.1. Учесници

Критеријуми за укључивање учесника у процену били су: васпитачи у ПУ који раде са групама деце узраста од рођења до седам година¹³; родитељи/старатељи деце из група васпитача који су учествовали; и заинтересоване стране које сарађују са ПУ.

3.1.1. Анкета за сваку активност

Pathways тим у свакој земљи позвао је васпитаче — и замолио их да позову родитеље из својих група — да попуне анкету за сваку активност. Анкета је могла бити попуњена сваки пут када је реализована нека од активности из компендијума током радне године. Позив за попуњавање анкете о свакој активности био је упућен приликом позива учесницима за прву анкету, која је била планирана за 60 васпитача и 60 родитеља укупно, узевши у обзир четири земље (како је описано у наставку). Учесници су могли да попуне анкету за једну или више активности, без обзира на то да ли су попунили прву или финалну анкету.

Укупно, у четири земље, било је 101 одговор васпитача о 25 активности из компендијума и 254 одговора родитеља о 22 активности (и исти васпитачи и родитељи могли су да одговоре на више активности).

3.1.2. Прва и финална анкета

Укупно, у четири земље, циљ је био да се регрутује 60 васпитача и 60 родитеља за попуњавање прве анкете, у складу са почетним предлогом пројекта Pathways да се добију процене од 40 стручњака за ПВО и 20 родитеља, уз могуће одустајање. За прву анкету, тим Pathways у свакој земљи представио је истраживање и позвао васпитаче из ПУ које су учествовале; тим је такође замолио васпитаче да позову родитеље из својих група.

За финалну анкету, партнери у пројекту позвали су васпитаче који су били контактирани током прве анкете и такође су их замолили да позову родитеље из својих група. Васпитачи и родитељи који нису одговорили на прву анкету могли су да одговоре на финалну анкету. Учесницима није било постављено питање о имену/контактима у првој анкети, тако да нису могли бити идентификовани (види доле Етичка разматрања за више детаља). Прва и финална анкета садржале су иста три почетна питања (иницијали два имена и део датума) како би се формирао јединствени код за сваког учесника и омогућило упаривање одговора између два тренутка.

Иако је анализа разлика између прве и финалне анкете укључивала само васпитаче и родитеље који су учествовали у обе анкете, ставови оних који су учествовали само у финалној анкети

¹³ Најстарији узраст за улазак у основно образовање у укљученим земљама

сматрани су корисним за анализу аспеката који се односе на реализовање активности (нпр. кроз питања о очекиваним променама у ПУ).

Укупно, у четири земље, 50 васпитача је попунило прву и 62 финалну анкету. Обе анкете попунило је 35¹⁴ васпитача у свим ПУ. Табела 1 показује карактеристике васпитача који су учествовали у првој анкети, финалној анкети и обе анкете, а то су: просечан број деце и одраслих (укључујући и њих саме) у њиховој групи, проценат васпитача који раде са децом сваке старосне групе, као и просечан број година рада као васпитач/едукатор.

Табела 1. Карактеристике васпитача који су учествовали у првој, финалној и обе анкете

Земља	N	N деце у групи		N одраслих у групи		Узраст деце у групи (%)			Године стажа у струци	
		M(SD)	Min-Max	M(SD)	Min-Max	<3	≥3	Оба	M(SD)	Min-Max
Први										
IT	11	15.1(3.6)	8-18	2.5(2.0)	1-8	100	0	0	14.9(8.5)	1-30
LT	10	20.6(7.4)	15-41 ^a	3.1(1.2)	1-5	20	70	10	18.2(15.7)	2-40
RO	18	22.3(3.3)	17-29	2.3(1.0)	1-4	0	100	0	14.8(13.7)	2-44
RS	11	25.2(1.4)	23-27	2.2(0.6)	1-3	27	73	0	15.5(7.5)	2-24
Коначни										
IT	10	15.2(3.9)	8-18	1.7(0.5)	1-2	80	0	20	17.4(14.1)	1-47
LT	31	19.3(4.5)	10-40 ^b	3.2(1.0)	1-6	13	84	3	22.2(13.0)	2-41
RO	15	21.7(2.3)	18-24	2.7(0.8)	1-4	0	100	0	17.1(14.5)	3-45
RS	6	25.7(1.0)	24-27	2.2(0.4)	2-3	17	83	0	19.7(3.4)	14-22
Оба^c										
IT	9	15.1(4.1)	8-18	1.7(0.5)	1-2	78	0	22	18.1(14.8)	1-47
LT	5	19.8(0.4)	19-20	3.4(0.5)	3-4	0	80	20	19.8(15.1)	5-40
RO	15	21.7(2.3)	18-24	2.7(0.8)	1-4	0	100	0	17.1(14.5)	3-45
RS	6	25.7(1.0)	24-27	2.2(0.4)	2-3	17	83	0	19.7(3.4)	14-22

Напомене: ^aСамо у једном случају је било више од 29 деце; ^bСамо један случај са више од 27 деце. ^cКарактеристике наведене у "Оба" односе се на оне које су учесници навели у финалној анкети. **IT** = Италија; **LT** = Литванија; **RO** = Румунија; **RS** = Србија; **M** = Просек; **SD** = Стандардна девијација; **Min** = Минимална вредност; **Max** = Максимална вредност; **<3** = Мање од три године; **≥3** = Три или више година.

Што се тиче 35 васпитача који су учествовали у обе анкете (погледајте Табелу 1), сви су навели женски пол. Број деце са којима су радили је био у распону од осморо до 27, као и са 1 до 4 одраслих особа (укључујући и себе). У Италији, већина васпитача радила је са децом млађом од три године; у Литванији и Србији, већина је радила са децом од три и више година; а у Румунији, сви су радили са децом из друге старосне групе (три или више година). Њихово радно искуство кретало се од пола године до 47 година.

Што се тиче родитеља из четири земље, 169 је попунило прву и 172 финалну анкету. Обе анкете попунило је 44 родитеља (из ПУ у Италији, Румунији и Србији, као и из две у Литванији). Табела 2 показује проценат родитеља према: старосној групи деце која похађају ПУ, групи из које су добили позив за учешће (узимајући најмлађе ако су имали више деце у истој групи); да ли је то

¹⁴Постоји могућност да су више васпитача и родитеља попунили и прву и финалну анкету, али нису могли бити идентификовани на основу питања која су коришћена за формирање јединственог кода (иницијали два имена и део датума). На пример, у случају да су учесници имали два лична имена, могли су одабрати различите иницијале у различитим временским тренуцима.

била прва година њиховог детета у ПУ; да ли је то била прва година када су родитељи упознали васпитача; највишем завршеном нивоу образовања; и радном статусу¹⁵.

Табела 2. Карактеристике родитеља који су учествовали у првој, финалној и обе анкете

Земља	N	Узраст деце (%)		прва година детета у ПУ (%)		прва година упознавања васпитача (%)		Ниво образовања (%)			Радни статус (%)				
		<3	≥3	Да	Не	Да	Не	≤Средњи	Високи	NA	Студент	Незапослен	Запослен	Друго	NA
Прва															
IT	28	100	0	43	57	46	54	25	71	4	0	7	86	11	0
LT	11	0	100	0	100	18	82	18	73	9	9	9	73	18	0
RO	69	3	97	13	87	20	80	16	83	1	1	6	77	13	3
RS	61	15	85	16	84	28	72	53	48	0	0	5	95	0	0
Финална															
IT	37	92	8	49	51	54	46	22	60	19	3	14	70	3	11
LT	31	10	90	26	74	26	74	32	52	16	7	0	90	3	7
RO	63	0	100	25	75	40	60	13	87	0	0	2	83	14	2
RS	41	0	100	7	93	15	85	44	56	0	0	10	81	7	5
Обе^a															
IT	10	80	20	40	60	50	50	20	70	10	0	10	80	0	10
LT	4	0	100	0	100	25	75	0	100	0	0	0	75	0	25
RO	7	0	100	29	71	29	71	29	71	0	0	0	100	0	0
RS	23	0	100	9	91	13	87	48	52	0	0	9	87	4	4

Напомене: ^aКарактеристике наведене у "Оба" односе се на оне које су учесници навели у финалној анкети. IT = Италија; LT = Литванија; RO = Румунија; RS = Србија; <3 = Мање од три године; ≥3 = Три или више година; ≤Средње = Средње или нижег образовања; NA = Радије не бих рекао; Незапослен = Незапослени, пензионер, домаћица; Запослен = Запослен у плаћеном раду, пуно или непуно радно време; Остало (није специфицирано).

Што се тиче 44 родитеља који су попунили и прву и финалну анкету (погледајте Табелу 2), 43 су биле мајке или баке, а један је био отац. У Италији, већина је имала децу млађу од три године; у Литванији, Румунији и Србији, сви су имали децу која су била стара три године или више. У свим земљама, већина родитеља је навела да њихова деца нису у својој првој години у услузи раног образовања и неге. У Италији, половина родитеља је навела да је то била прва школска година када је њихово дете било са тим васпитачем, док је друга половина навела да није; у остале три земље, већина родитеља је већ познавала васпитача из претходних година. У све четири земље, већина родитеља је имала високо образовање и били су запослени.

3.1.3. Интервјуи

Циљ интервјуа био је регрутовати између једне и три особе из сваке од следећих група у свакој земљи: васпитаче, родитеље и заинтересоване стране. Pathways тим у свакој земљи позвао је

¹⁵ Када су учесници одабрали више од једне радне ситуације, сваки одабир је рачунат унутар своје категорије. Због тога је збир процената виши од 100%.

васпитаче и затражио њихову подршку у позивању родитеља и заинтересованих страна (пратећи критеријуме приоритета за позивање и селекцију учесника, засноване на броју активности из компендијума у којима су учествовали или о којима су знали, као и редоследу исказаног интересовања).

Учесници су били: три васпитача, три родитеља и два стручњака у Италији; један родитељ, један васпитач и један стручњак у Литванији; два родитеља, два васпитача и један стручњак у Румунији; и један родитељ у Србији. Узимајући у обзир доступне податке о годинама искуства у професионалној улози, васпитачи су имали у просеку 20 година искуства ($n=6$; $M=20.3$; $SD=10.4$; распон од 9 до 40), а стручњаци су имали 13 година искуства ($n=4$; $M=13.3$; $SD=7.8$; распон од 2 до 20). Сви родитељи су користили ПУ отприлике две године. Учесници међу стручњацима били су педагошки координатор, логопед, функционални психомоторичар и школски саветник.

3.2. Инструменти

Pathways тим је развио и превео инструменте на језик сваке земље која је учествовала.

3.2.1. Упитник о свакој активности

И васпитачи и родитељи су били упитани о следећим темама (погледајте Додатак А, Табелу А1 за конкретна питања):

- Задовољство активностима (од 1 = "нисам уопште задовољан/на" до 5 = "веома задовољан/на")
 - *Васпитачи*: Задовољство јасноћом информација/материјала о активности, доступности материјала и трајањем активности.
 - *Родитељи*: Задовољство целокупном активношћу и њихово опажање да ли активност подржава дечје учење или благодарење.
- Квалитет активности у смислу позитивних и изазовних аспеката (питања отвореног типа).

Васпитачи су били упитани о следећем:

- Процењени број учесника у активности: деце, родитеља/старитеља, стручњака за ПВО и заинтересованих страна/других стручњака (питање отвореног типа).
- Одговор деце и родитеља/старитеља на активност (од 1 = низак до 5 = висок).
- Прилагођавања активности у односу на опис из компендијума (питање отвореног типа).
- Промене које су примећене код деце, родитеља, стручњака или у самој ПУ, којима активност може допринети.

3.2.2. Прва и финална анкета

Прва и финална анкета укључивале су питања која су имала за циљ описивање учесника. Васпитачи су били упитани о: имену ПУ (групе), годинама професионалног искуства, броју деце и одраслих у њиховој групи/учионици, старосној групи деце са којом раде. Родитељи су били упитани о: имену ПУ (групе), старосној групи свог детета, да ли је то била прва година њиховог детета у ПУ, да ли је то била прва година када су родитељи упознали васпитача свог детета, највишем нивоу образовања који су завршили и радном статусу.

У оба упитника (првом и финалном) био је укључен исти сет питања са циљем да се процени да ли постоје разлике између два временска тренутка у погледу очекиване способности васпитача и родитеља да подстакну сарадњу васпитача и родитеља, као и инклузивне, дигиталне и зелене средине (погледајте Додатак А, Табелу А2 за питања). Питања о сарадњи васпитача и родитеља фокусирали су се на комуникацију између васпитача и родитеља, ангажовање родитеља у учењу

деце и развој или имплементацију активности у ПУ. Питања која се односе на инклузивне, дигиталне и зелене средине фокусирала су се на рад са децом и сарадњу између васпитача и родитеља у промоцији ових средина. На питања се одговарало коришћењем 5-ступене Ликертове скале (од 1 = "нисам уопште" до 5 = "веома много").

Финална анкета такође је укључивала питања која су имала за циљ проучавање реализацију активности из компендијума уопштено (тј. не само о једној конкретној активности; погледајте Додатак А, Табелу А3 за питања).

- Васпитачи и родитељи су били упитани о:
 - Задовољству активностима (од 1 = "нисам уопште задовољан/на" до 5 = "веома задовољан/на"); и очекиваним користима у смислу колико су активности допринеле повећању сарадње између васпитача и родитеља, инклузивности деце, интересовању деце за истраживање/учење о дигиталним и зеленим срединама, и ангажовању заинтересованих страна¹⁶ у ПУ (од 1 = "нисам уопште" до 5 = "веома много"). Важно је напоменути да су, док су васпитачи били упитани о активностима из компендијума, родитељи били упитани о активностима у ПУ током школске године, али не конкретно о активностима из компендијума, јер нису имали информације које би им омогућиле да их идентификују.
 - Очекиваним променама у ПУ или у групи током школске године које су унапредиле сарадњу између васпитача и родитеља, као и инклузивне, зелене и дигиталне средине (питања отвореног типа).
- Васпитачи су били упитани о квалитету активности из компендијума уопштено у смислу позитивних и изазовних аспеката (питања отвореног типа).
- Родитељи су такође били упитани о начину комуникације који им највише одговара са васпитачем (више опција: лично, преко интернета или оба).

3.2.3. Интервјуи

Pathways тим је креирао протокол за интервјуе. Он је укључивао почетна питања о годинама професионалног искуства (за васпитаче и заинтересоване стране) и времену проведеном у ПУ (за родитеље), као и питања о очекиваним променама које имају за циљ промоцију сарадње између васпитача и родитеља, као и инклузивних, дигиталних и зелених средина у ПУ или у групи; одговор на активности из компендијума, очекиване користи везане за њих; позитивне и изазовне аспекте који су се односили на реализацију активности (погледајте Додатак А, Табелу А4 за конкретна питања).

3.3. Прикупљање података

3.3.1. Упитник о свакој активности

Упитник је био доступан на Google Forms¹⁷ и процењено време за његово попуњавање било је до 15 минута. Приликом анкетирања учесника, Pathways тим је делио одговарајуће линкове за васпитаче и родитеље (исти линк је омогућавао одговарање о различитим активностима). Одговори на упитник о свакој активности прикупљани су након сваке активности из компендијума (до месец дана након њеног завршетка), између првог и финалног упитника, од јануара до јуна 2024. године.

¹⁶Заинтересоване стране су биле специфично наведене у питањима као стручњаци који су појединци или организације изван ПУ Питање о укључености заинтересованих страна је било намењено искључиво васпитачима.

¹⁷ Опција да се било који од упитника - о свакој активности, први и финални - добије у папирном формату у коверти такође је била доступна на захтев учесника (као што је наведено у обрасцима за сагласност). Међутим, ниједан учесник није искористио ову опцију.

3.3.2. Прва и финална анкета

Упитници су били доступни на Google Forms. Процењено време за попуњавање било је до 15 минута. Линкови за приступ упитницима су дељени приликом позива учесника. Већина одговора на прву анкету прикупљена је између јануара и фебруара 2024. године, а неки су прикупљени и у марту. Одговори на финалну анкету прикупљени су између јуна и јула 2024. године.

3.3.3. Интервјуи

Интервјуи су вођени од стране члана Pathways тим у свакој земљи током јуна и јула 2024. године, како уживо тако и онлајн.

3.4. Анализа података

3.4.1. Упитник о свакој активности

Описна статистика је добијена у вези са бројем учесника у активности, као и задовољством и одговору у односу на активност. Одговори на питања отвореног типа су преведени на енглески језик и анализирани кроз садржајну анализу на следећи начин.

• *Адаптације у активности.* Првобитни сет категорија заснованих на описима из компендијума развијен је као полазна тачка за анализу адаптација направљених у свакој активности. Затим су, индуктивно, на основу одговора учесника, првобитне категорије прилагођене. Коначне категорије су биле:

- Особе укључене у активност (деца, родитељи, стручњаци)
- Простор/материјали
- Време (трајање)
- Задачи који су предложени укљученим особама
- Нема - када није било значајних адаптација или промена у односу на опис из компендијума.

• *Промене којима активност може допринети.* Подаци су анализирани индуктивно, при чему су категорије створене на основу одговора учесника. Креиране категорије су биле:

- Резултати за децу – Друштвено-емоционално благостање, знање или вештине
- Резултати за родитеље - Друштвено-емоционално благостање, разумевање развоја детета
- Резултати за стручњаке - Знање или вештине
- Однос породица-школа
- Простор/материјали услуге
- Нема промена

• *Квалитет активности.* Првобитни сет категорија развијен је као полазна тачка на основу алата који се користе за процену квалитета у ПУ (ITERS-R и ECERS-R; Harms et al., 2005, 2006; PERS; Russo et al., 2022). Након што су прочитани одговори васпитача и родитеља о позитивним и изазовним аспектима, првобитне категорије су прилагођене, а нове категорије су додате на основу одговора. Следеће коначне категорије су створене:

- Карактеристике активности – Тема/задачи, простор/материјали, време, састав групе укључених особа (нпр. само родитељи или родитељи и деца) и погодност према карактеристикама деце/родитеља
- Одговор на активност – Укљученост, мотивација за учешће, интересовање, радозналост и уживање деце, родитеља и стручњака, или генерално
- Интеракције – Сарадња/тимски рад, социјализација, комуникација и односи међу децом, родитељима и стручњацима, или генерално
- Резултати – Научено код деце, родитеља и стручњака или генерално; побољшани односи родитеља-деце и породица-ПУ

- Све/Разно
- Нема/Не знам

Одговори су анализирани у оквиру сваког специфичног питања¹⁸. Учесницима чији су одговори припадали некој категорији додељиван је 1 за ту категорију; у супротном, додељивана је 0. Учесници су могли добити 1 за више категорија ако су њихови одговори припадали различитим категоријама. Резултати по свакој активности – у секцијама 4.1.3 и 4.1.4, као и у Прилогу Б – представљају само категорије за које је најмање један учесник добио вредност 1.

3.4.2. Први и финални упитници

У вези са питањима о активностима уопште, анализа је обухватала све васпитаче и родитеље који су попунили финални упитник. Што се тиче задовољства, очекивања користи и склоности родитеља у погледу начина комуникације, израчуната је учесталост избора сваке опције одговора у свакој земљи (секции 4.2.1 и 4.2.4).

Одговори на отворена питања су преведени на енглески језик и анализирани кроз садржајну анализу на следећи начин:

• *Промене у ПУ* или групи током академске године. Категорије су индуктивно генерисане на основу одговора васпитача и родитеља. Следеће категорије су креиране:

- Активности/приступу са децом, родитељима/породицама или стручњацима
- Простор/материјали који су коришћени
- Стручне обуке (само идентификовано у одговорима васпитача)
- Одговор и резултати везани за предложене активности
- Нису било никакве промене/не знам
- Друго – одговори који указују на сагласност без детаља, промене које нису потребне или жељене промене (што сугерише да питање можда није увек разумевано као очекивање промена).

Одговори су анализирани у оквиру сваког специфичног питања о сарадњи, инклузивности и дигиталним и зеленим окружењима.

• *Квалитет активности уопште* (позитивни и изазовни аспекти). Анализа је спроведена као што је описано раније у 3.4.1, уз додатну ново-идентификовану категорију: Обуке и умрежавање унутар Pathways пројекта. Ово питање је постављено само васпитачима.

Participants whose responses fit into a category were assigned a 1 for that category; otherwise, a 0. Participants could be assigned a 1 for more than one category. The Results sections 4.2.2 and 4.2.3 describe the categories created with examples of responses.

The Wilcoxon Signed Ranks Test was used to analyse whether there were differences in teachers' and parents' perceived capability between the first and final questionnaires, including only the participants who completed both (section 4.2.5).

Учесницима чији су одговори припадали некој категорији додељиван је број 1 за ту категорију; у супротном, додељиван је број 0. Учесницима је могао бити додељен 1 за више категорија ако су њихови одговори одговарали више од једне категорије. Резултати који се односе на ове категорије описани су у секцијама 4.2.2 и 4.2.3, где су наведене категорије и примери одговора који су припадали свакој категорији.

За анализу разлика у очекиваним способностима васпитача и родитеља између првог и коначног упитника коришћен је Вилкоксон тест сажетих рангова. Овај тест је примењен само на

¹⁸ Међутим, када су позитивни аспекти били поменути у питању о изазовима, они су анализирани у оквиру питања о позитивним аспектима, и обратно.

учеснике који су попунили оба упитника, а његова примена помогла је да се утврди да ли су постојале значајне разлике у томе како васпитачи и родитељи виде своје способности да промовишу сарадњу васпитача и родитеља, инклузивност, као и дигитална и зелена окружења. Резултати ове анализе дати су у секцији 4.2.5.

3.4.3. Интервјуи

Квалитативни подаци су анализирани кроз анализу садржаја уз примену дедуктивног приступа. Теме које су постављене у протоколу интервјуа коришћене су као претходно дефинисане категорије за анализу ставова учесника. Ове претходно дефинисане категорије укључују: очекиване промене с циљем промовисања сарадње васпитача и родитеља, инклузивних, дигиталних и зелених окружења у групи предшколске установе, одзив на активности из компендијума, повезане очекиване користи, као и позитивне и изазовне аспекте који су се појавили (Резултати, секција 4.3).

3.5. Етичка разматрања

Ова студија је поднета на консултацију Етичком комитету за истраживање и деонтологију Факултета за психологију и образовне науке Универзитета у Коимбри (случај Португалије), у оквиру његових надлежности, те је добила позитивно мишљење (референца CEDI/FPCEUC:82/R_10).

Обрасци за сагласност су представљени учесницима пре прикупљања података, пружајући информације о студији и указујући да је учешће добровољно, те да су учесници слободни да одбију или прекину учешће у било ком тренутку без икаквих последица. За анкете, образац за сагласност је био представљен при приступу онлајн линковима, где су учесници били обавезни да означе кућицу као знак да су сагласни да учествују. У анкетама нису тражени лични подаци као што су имена или контакти; само су иницијали првих имена родитеља и дан у месецу који одговара дану њиховог рођења били тражени како би се креирао код за сваког учесника ради повезивања података из прве и финалне анкете. Све анкете су могле бити попуњене по избору учесника. За интервјуе, учесници су били обавезни да попуне писани образац информисане сагласности, у којем су указали да ли су сагласни да учествују и да буду снимљени (ако су желели да учествују без снимања, онај ко је водио разговор би правио писане белешке).

Обрасци информисане сагласности и анкете били су написани на језику земаља учесника. Прикупљени подаци су третирани као поверљиви и били су анонимни.

4. РЕЗУЛТАТИ

4.1. Упитник о свакој активности: Одговор, задовољство, промене и квалитет

Следи резиме резултата заснованих на информацијама прикупљеним о свакој од 25 реализованих активности. Специфични резултати по активностима описани су у Додатку Б.

4.1.1. Одговор на активности

- Међу седам спроведених активности са децом млађом од три године, пет је оцењено од већине васпитача као активности које су имале високи одговор деце овог узраста (оцењене са 4 или 5); две друге активности оцењене су као активности са средњим нивоом одговора (оцењене са 3).
- Свих 23 активности спроведених са децом од три године и старијом оцењене су од већине васпитача као активности са високим нивоом одговора деце овог узраста.
- Међу 24 активности са родитељима/старатељима, 21 је оцењена од већине васпитача као активност са високим нивоом одговора бака и дека. Васпитачи су проценили да је, у просеку,

око осам мајки или бака и око четири оца или деда учествовало у свакој активности унутар ПУ, са варијацијама по активностима¹⁹.

4.1.2. Задовољство по активностима

- Међу 23 активности, 22 су оцењене од већине васпитача као задовољавајуће у погледу јасноће материјала (оцене 4 или 5)²⁰.
- Међу свих 25 активности, 16 је оцењено од већине васпитача као задовољавајуће у погледу доступности потребних материјала.
- Свих 25 активности су оцењене од већине васпитача као активности са задовољавајућим трајањем.
- Свих 22 активности које су оцењивали родитељи/старатељи у својим упитницима оцењене су као задовољавајуће и као активности које доприносе учењу/добробити деце од стране већине родитеља/старатеља.

4.1.3. Промене којима су активности допринеле

Као што је описано у одељку Анализа података, ставови васпитача о променама којима су активности допринеле уклапају се у следеће категорије, које су овде представљене са примерима одговора:

- *Резултати за децу*. Промоција друштвено-емоционалне добробити, знања или вештина деце.

Добробит деце, задовољство када су видела да је оно што су посадили порасло, и уживање у новом простору који су сами назвали „дом“ (васпитач, Србија).

Већа емпатија (васпитач, Литванија).

- *Резултати за родитеље*. Промоција друштвено-емоционалне добробити родитеља и њиховог разумевања развоја детета (нпр. посматрањем детета у ПУ окружењу).

Родитељи су свесни значаја читања у раном узрасту (васпитач, Румунија).

Родитељи се међусобно боље упознају (васпитач, Италија).

- *Резултати за стручњаке*. Промоција знања или вештина стручњака.

Васпитачи могу унапредити своје професионалне вештине и знање спровођењем различитих активности и прилагођавањем индивидуалним потребама деце (васпитач, Литванија).

- Однос породица-ПУ. Промоција позитивног односа између установе/практичара и родитеља/породица.

Већа укљученост породица (васпитач, Италија).

Учешће родитеља кроз директно укључивање у активности читања организоване у вртићу допринело је јачању везе између вртића и породице (васпитач, Румунија).

- Промене у просторима или материјалима ПУ.

Формирање нове просторне целине на тераси вртића (васпитач, Србија).

- Нема промена. На основу одговора у овој категорији, питање је можда схваћено као позив на предлоге за промене. Нема промена. Активности су добро осмишљене и структуриране (васпитач, Италија).

¹⁹Број мајки/бака по активности: Просек = 8,3; Стандардна девијација (SD) = 8,1; Минимум = 0; Максимум = 40. Број очева/деда по активности: Просек = 3,9; Стандардна девијација (SD) = 5,4; Минимум = 0; Максимум = 25

²⁰ Друга активност је добила средњу оцену од свих васпитача који су учествовали. Васпитачи су могли да прескоче ово питање ако су сами направили материјале.

4.1.4. Квалитет активности

Позитивни и изазовни аспекти активности уклапају се у следеће категорије, које су овде представљене са примерима одговора.

Позитивни аспекти:

- *Карактеристике активности.* Организација, важност или новина теме/задатака, простор/материјали и примереност активности карактеристикама деце/родитеља.

Гледање поларног медведа уживо преко апликације explore.org је невероватно искуство! Можете пратити поларног медведа у његовом природном станишту, видети како се креће, како комуницира са својом околином и сазнати више о његовом понашању. (васиџач, Румунија).

Креирање „објекта“ за обогаћивање школе (родитељ, Италија).

- *Одговор на активност.* Позитиван одговор или интересовање од стране деце, родитеља и/или стручњака.

Најпозитивнији аспекти су количина позитивне енергије која се осетила током процеса, спремност за учешће и отвореност учесника, као и задовољство деце које је било изражено (васпитач, Србија).

Деца су била веома заинтересована (васпитач, Литванија).

Могућност да учествујемо и сопственим очима видимо свакодневни живот наше деце (родитељ, Италија).

- *Интеракције.* Позитивне интеракције међу децом, родитељима и/или стручњацима, или општа атмосфера током активности.

Сарадња између родитеља и деце (васпитач, Румунија).

Дружење деце и родитеља заједно (родитељ, Србија).

Начин на који се наставно особље укључило да активност учини пријатном и смисленом за децу (родитељ, Румунија).

- *Резултати.* Учење деце, родитеља и/или стручњака; побољшани односи.

Проширивање њиховог [дечјег] знања и вештина (васпитач, Србија).

Односи које су ови догађаји допринели да се створе, заједничко коришћење простора, забава, успостављање заједнице која едукује (васпитач, Италија).

Многи родитељи из групе су се зближили, и то је био почетак пријатељства. Склопили смо пријатељства (родитељ, Литванија).

- *Све/разно.* Неки учесници су одговорили, на пример, „све“ или „све је било добро“ (без даљих детаља).

Изазовни аспекти:

- *Карактеристике активности.* Изазови са неким задацима (нпр. размишљање о томе шта креирати), простор и материјали (нпр. недостатак потребних средстава), распоред или недостатак времена, састав групе учесника (нпр. активности само са родитељима могле би укључивати и децу) и примереност активности према карактеристикама деце (нпр. проналажење одговарајућег речника).

Ограничено време може бити изазов, посебно када се дизајнирају и спроводе сложене активности (васиџач, Литванија).

Организација улога - олакшана доступношћу родитеља који су се укључили. Ово је такође важно за наредне радионице (васпийџач, Италија).

Пронаћи идеје за коришћење материјала који су били доступни (родитељ, Румунија).

- *Одговор.* Изазови у одржавању пажње деце на активности, у укључивању родитеља (нпр. недостатак времена за учешће; изазови у активном учешћу у реализацији активности) или других ствари.

Тешко је договорити време које одговара свима (родитељ, Литванија).

Један од изазова је укључивање родитеља у активности где се они сматрају главним актерима, али захваљујући ентузијазму васпитача, лако је превазићи овај проблем (родитељ, Италија).

Одржавање фокуса детета на датој теми (родитељ, Србија).

- *Интеракције.* Изазови су укључивали одговор деце на присуство родитеља (нпр. када родитељи оду или када сва деца немају присутне родитеље/старатеље), организацију групе током активности и интеракције између деце различитих образовних нивоа.

Да мотивишу децу из групе дневног боравка да сарађују са предшколцима и учествују у заједничким активностима (васпийџач, Србија).

Деца су мала и повезују долазак својих родитеља са одлазком кући (родитељ, Румунија).

- *Нема/Не знам.* Неки одговори васпийџача и родитеља нису извештавали о изазовима или тешкоћама.

4.2. Први и финални упитници

4.2.1. Задовољство и очекиване користи у вези са активностима уопштено

Задовољство реализованим активностима и повезане очекиване користи процењиване су путем Ликертове петостепене скале, од "нисам уопште задовољан" до "врло сам задовољан" (погледајте Додатак Ц, Табела Ц1 за проценат васпитача и родитеља који су одабрали сваку оцену у свакој земљи). Резултати су показали да су већина васпитача и родитеља у различитим земљама били задовољни активностима и сматрали их доприносом сарадњи васпитача и родитеља, инклузивности и интересовању деце за истраживање дигиталних и зелених окружења (барем до одређеног степена, узимајући у обзир оцене 4 и 5). Изузетак је био у Италији у вези са очекивањем васпитача према активностима које доприносе инклузивности (40% одговорило са 3 и 40% са 4) и дигиталним окружењима (50% одговорило са 3, 20% са 2 и 20% са 4).

У вези са укљученошћу заинтересованих страна (питање на које су одговорили само васпитачи), већина васпитача у Литванији и Румунији се сагласила да активности доприносе томе (оцене 4 и 5); у Италији, 40% је одговорило са 3, а 30% са 4; док је у Србији већина (67%) одговорила са 3. Што се тиче овог последњег питања, вреди напоменути да активности компендијума нису могле укључити заинтересоване стране.

4.2.2. Промене у ПУ или групи током школске године

Детаљи одговора васпитача и родитеља унутар категорија су наведени у наставку, уз примере одговора (осим за категорије „друго“ и „без промена“).

а) Сарадња васпитача и родитеља

а.1) *Активности и приступи.* На основу одговора васпитача, реализоване активности или приступи за промоцију сарадње могли су бити усмерени и на децу и на родитеље/породице (нпр. родитељи који читају деци) и посебно на родитеље (нпр. радионице са стручњацима који нису васпитачи).

На основу одговора родитеља, идентификовани аспекти укључују повећану комуникацију/дељење информација са васпитачем (нпр. о детету или активностима) и укључивање родитеља у активности са децом или активности усмерене на њих.

Пружање родитељима специјалистичких курсева са стручњацима из области образовања (васпийац, Италија).

Радионице са васпитачима и психолозима које су одржане су одлична активност за нас родитеље и много нам значе (родитељ, Србија).

а.2) *Просјор и материјали.* На основу одговора васпитача, дигиталне платформе за комуникацију или дељење активности и информативне брошуре били су материјали који су коришћени са родитељима; такође је као промена идентификовано стварање простора за родитеље у установи. Родитељи су такође споменули коришћење дигиталних материјала (нпр. за комуникацију са васпитачем), природних материјала са децом и спољашњих простора, као и промене у простору установе (нпр. активности које су спроведене са децом и родитељима).

Увођење нових дигиталних алатија за комуникацију са родитељима (џаглић, мениџер, видео едитор...) (васпийац, Србија).

Заједно са васпийацем и другим родитељима, уредили смо спољашњи просјор вртића како бисмо имали више активности на отвореном (родитељ, Румунија).

а.3) *Обука.* Обука о приступу родитељима била је идентификована као промена у одговорима васпитача.

Организована је обука за васпийаце о ефективној комуникацији и развоју емпатије (васпийац, Литванија).

а.4) *Одговор и резултати.* Идентификовани резултати у одговорима васпитача односили су се на веће самопоуздање васпитача у комуникацији са родитељима и укључивање родитеља у активности (укључујући давање предлога). На основу мишљења родитеља, идентификовани резултати укључују повећану сарадњу родитеља и васпитача и сарадњу између детета и родитеља.

Осећам се самопозданије у комуникацији са родитељима (васпийац, Румунија).

Комуникација са васпийацем је постала топлија јер заједно стварамо просторе (родитељ, Литванија).

б) *Инклузивност*

б.1) *Активности и приступи.* Према одговорима васпитача, идентификоване активности/приступи могли су укључивати децу (нпр. игре за промоцију социјализације и поштовање различитости) и родитеље (нпр. семинари, тематске вечери и заједничке активности). Родитељи су такође споменули активности/приступе са децом (нпр. за промоцију инклузије кроз подстицање укључивања и сарадње деце) и са родитељима/породицама (нпр. активности о различитостима са децом; обука за родитеље о додатним потребама са стручњацима).

Многи тренуци дељења заједничких простора и сарадње између деце свих група како би се научило поштовање различитости (васпийац, Италија).

Учествовање у групама, радионицама и укључивање родитеља у пројекте (родитељ, Србија).

б.2) *Простор и материјали.* Васпитачи су идентификовали коришћење материјала који одражавају различитост и инклузивне просторе за игру. Аспекти које су родитељи идентификовали укључују образовање у „нетрадиционалним просторима“, укључујући коришћење сензорне собе.

Увели смо образовне материјале који одражавају културну, етничку и социјалну различитост деце у групи (васпийац, Румунија).

Драго ми је због сензорне собе (родитељ, Литванија).

b.3) *Обука*. Васпитачи су споменули обуку за стручњаке (нпр. педагоге).

Обука за педагоге у пројекту заједно са родитељима је организована (васпичар, Литванија).

b.4) *Одговор и резултати*. Идентификовани аспекти у одговорима васпитача односили су се на позитивну реакцију деце на промене и показивање позитивнијег приступа различитости. У родитељским одговорима, успешна инклузија, боља социјализација и сарадња између деце били су идентификовани резултати.

Захваљујући учешћу у активностима, они [деца] су постала емпатичнија и толерантнија према деци других етничких група или са додатним потребама (васпичар, Румунија).

Боља социјализација са онима који су око њих (родитељ, Румунија).

c) Дигитална окружења

c.1) *Активности и приступи*. Одговори васпитача указују на активности са децом које промовишу дигиталну писменост. И васпитачи и родитељи споменули су коришћење дигиталних алата у активностима са децом (нпр. интерактивне табле, образовне игре, видео снимци) и за подршку комуникацији између васпитача и родитеља. Активности које су родитељи идентификовали укључују и учење о дигиталним алатима за образовне сврхе (нпр. њихова употреба код куће).

Промовисање важности дигиталне писмености и смислене употребе дигиталних платформи (васпитач, Србија).

Научили смо да користимо дигитализоване алате у образовне сврхе (родитељ, Румунија).

c.2) *Простор и материјали*. Васпитачи и родитељи су споменули материјале као што су интерактивне табле, роботи, онлајн платформе и сензорни лабораторијум.

Коришћење рачунара и паметних телефона за документовање активности у вртићу (васпитач, Италија).

Коришћење таблета за фотографију и других разних апликација. Коришћење паметних екрана (родитељ, Литванија).

c.3) *Обука*. Васпитачи су споменули курсеве или обуку за стручњаке о дигиталним алатима.

Обука за дигитална окружења (васпичар, Италија).

c.4) *Одговор и резултати*. Идентификовани аспекти у одговорима васпитача укључују родитеље, децу и васпитаче који су отворени за дигиталне алате и њихову употребу код куће. Боља онлајн сарадња са васпитачем призната је у одговорима родитеља.

Родитељи, деца и васпитачи су отворени за нове дигиталне платформе и онлајн образовне игре (васпичар, Румунија).

Боља сарадња са васпитачем онлајн (родитељ, Румунија).

d) Зелена окружења (нису идентификовани одговори који се односе на обуку)

d.1) *Активности и приступи*. И васпитачи и родитељи су споменули активности које се фокусирају на учење о заштити животне средине, као што су активности на отвореном, сортирање отпада и рециклажа, и садња.

Учествовање у еколошким пројектима, изложбама и семинарима (васпичар, Литванија).

Бављење темама које се односе на природу и њену заштиту (родитељ, Србија).

d.2) *Простор и материјали*. И васпитачи и родитељи су споменули коришћење простора на отвореном, рециклираних, природних и дигиталних материјала, као и контејнера за сортирање отпада у ПУ.

Уређење зеленог простора, простора за опуштање за децу (васпичар, Румунија).

Континуирано одржавање зеленог простора (родитељ, Италија).

d.3) *Одговор и резултати.* Идентификовани резултати у одговорима васпитача укључују повећано интересовање деце и родитеља за зелене активности и сарадњу са локалном заједницом. На основу ставова родитеља, деца су уживала у активностима на отвореном, а дошло је до позитивних промена у правцу заштите животне средине (нпр. рециклажа се радила и код куће).

Обогаћење сарадње са локалном заједницом (васпитач, Србија).

Деца воле да се играју напољу (родитељ, Србија).

4.2.3. Квалитет активности уопштено

Детаљи о одговорима васпитача у оквиру категорија следе у наставку, уз примере одговора.

Позитивни аспекти:

- *Карактеристике активности.* Позитивним су идентификовани аспекти као што су тема/циљ активности и новина (нпр. нови приступ одрживости).

Откривање новог садржаја и дигиталних алата (васпитач, Србија).

Нови и занимљиви предлози (васпитач, Италија).

- *Одговор на активности.* Васпитачи су изгледали као да цене интересовање и укљученост деце и родитеља у предложене активности.

Активно и проактивно учешће родитеља у активностима пројекта. Поново откривање зелених окружења од стране деце и њихова срећа и жеља да буду на отвореном и у башти (васпитач, Италија).

Предшколци и родитељи су показали интересовање за предложене активности, примењујући информације усвојене током активности (васпитач, Румунија).

- *Интеракције.* Изгледа да су васпитачи такође ценили позитивне интеракције и сарадњу између деце, родитеља и стручњака.

Лепо сам сарађивао са свим родитељима и својим колегама (васпитач, Румунија).

Сарадња и комуникација са родитељима (васпитач, Литванија).

- *Резултати.* Позитивни резултати који су идентификовани укључују учења деце (нпр. развој емпатије према другима), родитеља (нпр. развој свести о очувању природе код деце и родитеља) и стручњака (нпр. техничке вештине); као и јачање односа са родитељима и заједницом (нпр. повећање интересовања родитеља за ПУ).

Програм јача односе са родитељима и заједницом њиховим укључивањем у образовни процес и доношење одлука (васпитач, Литванија).

Развијање свести деце о природи и њеној важности за живот, подстицање емпатије према другима, осећаја припадности и радозналости деце (васпитач, Србија).

- *Обучавање и умрежавање.* Позитивни аспекти који су идентификовани укључују обуку, умрежавање и дељење могућности за учење у оквиру пројекта Pathways.

Дељење нових метода са колегама у партнерским земљама (васпитач, Румунија).

Обука и нова познанства (васпитач, Литванија).

- *Разно.* Два васпитача су одговорила разно/много њих (без даљег објашњења).

Изазовни аспекти:

- *Карактеристике активности.* Највећи изазови који су идентификовани укључују посвећивање времена предложеним активностима узимајући у обзир потребе и рутине деце;

недостатак материјалних средстава или вештина потребних за активности, посебно у вези са дигиталним окружењима, и организација која укључује целу групу деце и родитеља.

Тешкоће у коришћењу дигиталних алата (васпийач, Италија).

Планирање времена (васпийач, Литванија).

- *Одговор на активности.* Неки васпитачи су навели недостатак доступности информација или мотивације родитеља (нпр. скептицизам према дигиталним технологијама); као и недостатак укључивања других агенција или заједнице.

Главни изазов је везан за време које родитељи посвећују конкретним активностима (васпийач, Румунија).

Родитељи треба да буду више мотивисани. Скептични су према коришћењу дигиталних технологија (васпийач, Србија).

- *Интеракције.* Васпитачи су помињали дискусије са члановима тима и изазове у комуникацији на енглеском језику у оквиру пројекта.

Комуникација на енглеском, али разматрам да је побољшам (васпийач, Румунија).

- Нема изазова. Нека васпитачи су пријавили да није било потешкоћа или изазова.

4.2.4. Склоности родитеља у погледу начина комуникације

Процент родитеља који су изабрали сваку опцију у погледу свог омиљеног начина комуникације са васпитачима био је следећи:

- Лице у лице - 95% у Италији, 23% у Литванији, 10% у Румунији, 51% у Србији
- Преко интернета - 5% у Италији 2% у Румунији
- И лице у лице и преко интернета - 77% у Литванији, 89% у Румунији, 49% у Србији

4.2.5. Примећена способност

Разлике у примећеној способности васпитача и родитеља да промовишу сарадњу између васпитача и родитеља, као и инклузивне, дигиталне и зелене средине, анализирани су коришћењем Wilcoxon Signed Ranks Test-а. Табела 3 приказује дескриптивну и тест статистику за васпитаче, узимајући у обзир оне који су попунили и први и финални упитник (за дескриптивну статистику која се односи на све васпитаче који су учествовали у сваком упитнику, погледајте Прилог С, Табела С2).

Табела 3. Анализа разлика у примећеној способности васпитача између првог и финалног упитника (од 1=није уопште до 5=веома много) коришћењем Wilcoxon Signed Ranks Testa

Тема	Земља	n	Први упитник					Завршни упитник					Z	P
			M	SD	Med	Min	Max	M	SD	Med	Min	Max		
Сарадња Комуникација	IT	9	4.2	0.8	4.0	3	5	4.2	0.8	4.0	3	5	0.00	1.000
	LT	5	4.2	0.4	4.0	4	5	4.4	0.5	4.0	4	5	-0.58	.564
	RO	15	4.7	0.6	5.0	3	5	4.9	0.3	5.0	4	5	-1.63	.102
	RS	6	4.8	0.4	5.0	4	5	4.7	0.5	5.0	4	5	-0.58	.564
Учешће родитеља у учењу детета	IT	9	3.6	0.5	4.0	3	4	4.0	0.7	4.0	3	5	-2.00	.046
	LT	5	3.8	0.8	4.0	3	5	4.0	0.0	4.0	4	4	-0.58	.564
	RO	15	4.6	0.6	5.0	3	5	4.9	0.3	5.0	4	5	-2.24	.025

	RS	6	4.3	0.8	4.5	3	5	4.3	0.8	4.5	3	5	0.00	1.000
Развој активности	IT	9	3.6	0.5	4.0	3	4	3.8	0.4	4.0	3	4	-1.41	.157
	LT	5	3.2	0.8	3.0	2	4	4.0	0.0	4.0	4	4	-1.63	.102
	RO	15	4.5	0.8	5.0	2	5	4.8	0.4	5.0	4	5	-1.27	.206
	RS	6	4.2	1.0	4.5	3	5	4.0	0.9	4.0	3	5	-0.58	.564
Инклузивност														
Са децом	IT	9	3.4	0.5	3.0	3	4	3.9	0.9	4.0	2	5	-1.41	.157
	LT	5	3.8	1.1	4.0	2	5	3.8	0.4	4.0	3	4	0.00	1.000
	RO	15	4.3	0.7	4.0	3	5	4.9	0.4	5.0	4	5	-2.46	.014
	RS	6	4.3	1.2	5.0	2	5	4.2	0.8	4.0	3	5	-0.38	.705
Васпитач-родитељ	IT	9	3.6	0.7	3.0	3	5	3.9	1.1	4.0	2	5	-0.91	.366
	LT	5	3.4	0.9	4.0	2	4	3.8	0.4	4.0	3	4	-0.82	.414
	RO	15	4.3	0.7	4.0	3	5	4.7	0.5	5.0	4	5	-1.67	.096
	RS	6	4.2	1.2	4.5	2	5	4.3	0.5	4.0	4	5	-0.45	.655
Дигитално														
Са децом	IT	9	2.8	1.0	3.0	1	4	3.2	0.7	3.0	2	4	-2.00	.046
	LT	5	4.6	0.5	5.0	4	5	4.2	0.8	4.0	3	5	-1.41	.157
	RO	15	4.4	0.6	4.0	3	5	4.7	0.5	5.0	4	5	-2.24	.025
	RS	6	4.0	0.9	4.0	3	5	3.5	1.2	3.0	2	5	-1.73	.083
Васпитач-родитељ	IT	9	2.9	0.9	3.0	1	4	3.3	0.7	3.0	2	4	-1.63	.102
	LT	5	4.4	0.5	4.0	4	5	4.2	0.8	4.0	3	5	-1.00	.317
	RO	15	4.2	0.8	4.0	3	5	4.7	0.5	5.0	4	5	-2.53	.011
	RS	6	4.0	0.9	4.0	3	5	3.7	1.2	3.5	2	5	-1.00	.317
зелена														
Са децом	IT	9	3.8	1.1	4.0	2	5	4.3	0.7	4.0	3	5	-1.67	.096
	LT	5	3.4	0.5	3.0	3	4	4.0	1.2	4.0	2	5	-1.34	.180
	RO	15	4.7	0.6	5.0	3	5	5.0	0.0	5.0	5	5	-1.89	.059
	RS	6	4.3	1.0	5.0	3	5	4.3	0.8	4.5	3	5	0.00	1.000
Васпитач-родитељ	IT	9	3.6	0.9	4.0	2	5	4.1	0.8	4.0	3	5	-1.89	.059
	LT	5	3.4	0.9	4.0	2	4	3.6	0.9	4.0	2	4	-1.00	.317
	RO	15	4.7	0.6	5.0	3	5	5.0	0.0	5.0	5	5	-1.89	.059
	RS	6	4.2	1.0	4.5	3	5	4.2	0.8	4.0	3	5	0.00	1.000

Напомене: IT = Италија; LT = Литванија; RO = Румунија; RS = Србија; M = средња вредност; SD = стандардна девијација; Med = медијана; Min = минимална вредност; Max = максимална вредност.

Резултати су указали на значајно ($p < .05$) или маргинално значајно ($p < .10$) повећање у одговорима васпитача у финалном упитнику у односу на први, у вези са примећивањем њихове способности да промовишу:

- Ангажовање родитеља у учењу деце у Италији ($Z = -2.00$; $p < .046$) и Румунији ($Z = -2.24$; $p < .025$)
- Инклузивне средине са децом и родитељима у Румунији (деца: $Z = -2.46$; $p < .014$; родитељи: $Z = -1.67$; $p < .096$)
- Дигиталне средине са децом у Италији ($Z = -2.00$; $p < .046$); и са децом и родитељима у Румунији (деца: $Z = -2.24$; $p < .025$; родитељи: $Z = -2.53$; $p < .011$)
- Зелене средине са децом и родитељима у Италији (деца: $Z = -1.67$; $p < .096$; родитељи: $Z = -1.89$; $p < .059$) и Румунији (деца: $Z = -1.89$; $p < .059$; родитељи: $Z = -1.89$; $p < .059$)

Табела 4 показује описне и тест статистике за родитеље, узимајући у обзир оне који су попунили и први и коначни упитник (за описне статистике које се односе на све родитеље који су учествовали у сваком упитнику, погледајте Прилог Ц, Табела Ц3).

Табела 4. Анализа разлика у примећеним способностима родитеља између првог и коначног упитника (од 1=нимало до 5=веома) користећи Wilcoxon Signed Ranks Test

Тема	Земља	n	Први упитник					Завршни упитник					Z	P
			M	SD	Med	Min	Max	M	SD	Med	Min	Max		
Сарадња комуникација	IT	10	4.9	0.3	5.0	4	5	4.8	0.4	5.0	4	5	-0.58	.564
	LT	4	4.5	0.6	4.5	4	5	5.0	0.0	5.0	5	5	-1.41	.157
	RO	7	5.0	0.0	5.0	5	5	4.9	0.4	5.0	4	5	-1.00	.317
	RS	23	5.0	0.2	5.0	4	5	5.0	0.2	5.0	4	5	0.00	1.000
Учешће родитеља у учењу детета	IT	10	4.8	0.4	5.0	4	5	4.7	0.5	5.0	4	5	-0.58	.564
	LT	4	4.5	1.0	5.0	3	5	5.0	0.0	5.0	5	5	-1.00	.317
	RO	7	4.7	0.8	5.0	3	5	5.0	0.0	5.0	5	5	-1.00	.317
	RS	23	4.9	0.3	5.0	4	5	4.9	0.3	5.0	4	5	0.00	1.000
Развој активности	IT	10	4.7	0.7	5.0	3	5	4.6	0.5	5.0	4	5	-0.58	.564
	LT	4	4.5	1.0	5.0	3	5	5.0	0.0	5.0	5	5	-1.00	.317
	RO	7	4.6	0.8	5.0	3	5	5.0	0.0	5.0	5	5	-1.34	.180
	RS	23	4.7	0.5	5.0	4	5	4.8	0.4	5.0	4	5	-1.34	.180
Инклузивност Са децом	IT	10	4.8	0.4	5.0	4	5	4.7	0.5	5.0	4	5	-0.58	.564
	LT	4	4.5	1.0	5.0	3	5	4.8	0.5	5.0	4	5	-0.45	.655
	RO	7	4.4	1.0	5.0	3	5	4.6	0.8	5.0	3	5	-1.00	.317
	RS	23	4.7	0.6	5.0	3	5	4.8	0.4	5.0	4	5	-1.13	.257
Васпитач- родитељ	IT	10	4.8	0.4	5.0	4	5	4.7	0.5	5.0	4	5	-0.58	.564
	LT	4	4.5	1.0	5.0	3	5	4.5	0.6	4.5	4	5	0.00	1.000
	RO	7	4.6	0.8	5.0	3	5	4.7	0.5	5.0	4	5	-1.00	.317
	RS	23	4.7	0.6	5.0	3	5	4.7	0.6	5.0	3	5	-0.25	.803
дигитално Са децом	IT	10	4.3	1.2	5.0	2	5	4.0	1.3	4.5	1	5	-1.73	.083
	LT	4	4.5	1.0	5.0	3	5	4.8	0.5	5.0	4	5	-0.45	.655
	RO	7	4.3	1.3	5.0	2	5	4.4	0.8	5.0	3	5	-0.45	.655
	RS	23	4.5	0.7	5.0	3	5	4.8	0.4	5.0	4	5	-2.53	.011
Васпитач- родитељ	IT	10	4.5	0.8	5.0	3	5	3.7	1.6	4.5	1	5	-2.07	.038
	LT	4	4.5	1.0	5.0	3	5	4.8	0.5	5.0	4	5	-0.45	.655
	RO	7	4.6	0.8	5.0	3	5	4.7	0.5	5.0	4	5	-0.45	.655
	RS	23	4.5	0.6	5.0	3	5	4.8	0.4	5.0	4	5	-2.12	.034
Зелена Са децом	IT	10	4.7	0.7	5.0	3	5	4.6	0.7	5.0	3	5	-0.58	.564
	LT	4	4.5	1.0	5.0	3	5	4.8	0.5	5.0	4	5	-1.00	.317
	RO	7	4.6	0.8	5.0	3	5	4.7	0.5	5.0	4	5	-1.00	.317
	RS	23	4.7	0.5	5.0	4	5	4.8	0.4	5.0	4	5	-1.13	.257
Васпитач- родитељ	IT	10	4.6	0.7	5.0	3	5	4.6	0.5	5.0	4	5	0.00	1.000
	LT	4	4.5	1.0	5.0	3	5	4.5	1.0	5.0	3	5	0.00	1.000
	RO	7	4.6	0.8	5.0	3	5	5.0	0.0	5.0	5	5	-1.34	.180
	RS	23	4.7	0.5	5.0	4	5	4.8	0.4	5.0	4	5	-1.34	.180

Напомене. ИТ=Италија; ЛТ=Литванија; РО=Румунија; РС=Србија; М=средња; СД=стандардна девијација; Мед=медијана; Мин=минимална вредност; Мак=максимална вредност.

Резултати су указали на значајно ($p < .05$) повећање од првог до коначног упитника о примећеној способности родитеља да промовишу дигитално окружење са децом и наставницима у Србији (деца: $Z = -2,53$; $p < .011$; васпитачи: $Z = -2,12$; $p < .034$).

Уочена способност васпитача да промовишу дигитално окружење са децом је незнатно смањена у Србији ($Z = -1,73$; $p < .083$). Очекивана способност родитеља да промовишу дигитално окружење са децом и васпитачима смањила се, респективно, маргинално значајно ($Z = -1,73$; $p < .083$) и значајно ($Z = -2,07$; $p < .038$) у Италији. Међутим, резултате ове анализе разлика треба тумачити у контексту различитих фактора који ограничавају њихов обим (као што је објашњено у одељку Ограничења).

4.3. Интервјуи: Промене у ПУ/групи, одговор, корист и квалитет

Резултати су описани у оквиру сваке теме протокола интервјуа, заједно са примерима одговора учесника.

Промене у ПУ/групи

На основу интервјуа васпитача у земљама учесницама, унапређење сарадње васпитача и родитеља укључивало је састанке, радионице за родитеље и укључивање старатеља у активности са децом.

Учимо и њежимо квалитетној комуникацији и сарадњи (васпитач, Лиџванија).

Промовисање инклузивности је обухватало активности које се фокусирају на друштвено-емоционални развој како би се подстакла емпатија, користећи инклузивни језик и активности/материјале који одражавају различито порекло. Што се тиче дигиталних окружења, идентификоване промене су укључивале повећану употребу дигиталних алата у раду са децом (нпр. платформе за учење на мрежи) и родитељима (нпр. за дељење информација), као и обуку усмерену на васпитаче о интеграцији технологије у образовну праксу. Што се тиче зелених окружења, васпитачи су се осврнули на иницијативе за промовисање еколошке свести и одрживости, као што су активности на отвореном (нпр. баштованство), програми рециклаже, употреба еколошки прихватљивих материјала и лекције о очувању животне средине.

Ове активности пројекта носиле су имплементацију у наш дневни програм и образовни план и програм и трудили смо се да их имплементирамо нашим потребама. Трудили смо се да их учинимо што интересанијим за нашу групу (васпитач, Румунија).

Чинило се да интервјуисани родитељи примећују повећан предлог активности које укључују старатеље/породице, како у оквиру ПУ тако и код куће са својом децом. Родитељи су такође поменули активности усмерене на инклузивност, са темама које се односе на различитост или додатне потребе; дигитална окружења (нпр. онлајн платформе за дељење активности), које је један родитељ навео као не тако уобичајену тему; и зелена окружења (нпр. баштованство и рециклажа, укључујући коришћење одвојених канти у окружењу и посете центрима за рециклажу).

Више сарађујемо и када имамо неке пројекте да урадимо код куће. (...) Башњенски пројекат је био њу. Деца су нешто носила код куће, неко у вртићу, донела су семе и саднице и њако нешто ново (родитељ, Србија).

Промене идентификоване у интервјуима са заинтересованим странама укључивале су повећање учешћа породице у животу ПУ које се подстиче коришћењем зеленог и дигиталног окружења.

Инклузивност бака, деда и бака који су нас намерали да доживимо бољашње окружење и кроз сиварање њовињака. Још један фактор учешћа који је њодсјакао сарадњу родитеља била је њовињака дијалог за дељење и документовање (заинтересована страна, Италија).

Одговор

С обзиром на ставове васпитача, већина деце и родитеља показала је интересовање за оно што је понуђено. Деца су показала ентузијазам (нарочито у практичним пројектима као што су баштованство и рециклажа, према речима једног васпитача), а чини се да родитељи цене могућности да буду укључени у учење своје деце. Интерактивна природа активности Pathways пројекта описана је као помоћ у повећању ангажовања деце. Васпитачи су описали своје колеге као подржавајуће и проактивне у усвајању или прилагођавању активности које су предложене кроз Pathways пројекат. Подршка заинтересованих страна, других стручњака и локалне заједнице такође је призната у неким активностима (нпр. пружањем идеја или средстава).

*Мислим да не само да је све окупило, већ су сви радили за добро дејства. Видише њих.
(васпитач, Лиџванија)*

На основу ставова родитеља, чинило се да су деца, родитељи и васпитачи са интересовањем примили предложене активности. Током активности забележена је позитивна клима, при чему се чинило да се деца забављају и да су срећна због присуства својих старатеља (нпр. деца причају својим родитељима како су посадила поврће). Родитељи су описани као одушевљени тиме што имају прилику да учествују у животу ПУ и као подршка деци током активности. Родитељ је признао повећано учешће родитеља колико год је то могуће, с обзиром на доступност, укључујући и очеве и мајке. Васпитачи и особље из ПУ описани су као активно укључени у активности, у комуникацији и сарадњи са породицама.

*Углавном, мислим да није „мораш да дођеш“, већ је добровољно, а углавном је одзив
родитеља увек био добар (родитељ, Србија).*

Узимајући у обзир интервјуе заинтересованих страна, приметили су велики одзив деце, породица и стручњака на предложене активности. На пример, заинтересована страна је споменула родитеље који деле своја искуства о инклузији и интеракцији са ПУ, што се чинило да су доживели пријатно и позитивно. Заинтересована страна је такође истакла да су деца, родитељи и васпитачи често отворени или заинтересовани за иницијативе које промовишу инклузивна окружења: деца могу да науче да цене и поштују различитости и да развију друштвено-емоционалне вештине (нпр. кроз интерактивна и практична искуства фокусирана на сарадњу и комуникацију емоција); а родитељи треба да буду информисани о циљевима, примени и предностима активности инклузије и толеранције.

*Радећи са родитељима, њоком курса које сам водио са њима, причали су ми о својим
искуствима инклузије и интеракције са вршњацима, које су доживели на пријатан и
позитиван начин. Родитељи су били веома заинтересовани за оно што је предложено
(заинтересована страна, Италија).*

Уочене предности и позитивни аспекти

Идентификоване уочене користи у одговорима васпитача укључивале су веће учешће родитеља у ПУ и комуникацију/сарадњу између родитеља и васпитача, неговање осећаја заједнице и заједничке одговорности за учење деце.

*Однос између вршњака и породице обојан је од њага захваљујући иницијативама из
пројекта Pathways. Родитељи су молили више да искусе дневни боравак на нове начине,
попут дијалогних, а истовремено смо и ми васпитачи молили да посматрамо њихове
из свакодневне породичне животице (васпитач, Италија).*

Чинило се да васпитачи примећују већу дечју емпатију према својим вршњацима, повећан осећај одговорности за животну средину (нпр. почетак тражења природних материјала) и дигитално окружење (нпр. развој технолошких вештина).

Деца имају више разумевања за своје вршњаке, чувају природу и посвећују свесна ињхнолоије у образовној обласи (васијачи, Румунија).

Чини се да су васпитачи такође препознали користи за себе, као што је учење више о инклузивном образовању, дигиталној писмености и одрживим праксама. Сарадничка природа активности описана је као подстицање размене идеја и најбољих пракси од стране васпитача. Друге идентификоване користи укључивале су ефикасније коришћење средстава (нпр. одрживе праксе) и повећано учешће заједнице.

Активност су ињружиле бројне моћност су за професионални развој, укључујући радионице и ињреније о дигиталној писмености, инклузивном образовању и одрживим ињраксама (васијач, Румунија).

Интервјуисани родитељи такође препознају бољу сарадњу између ПУ и породице, већу укљученост родитеља у ПУ (укључујући и преко онлајн платформи) и побољшане односе међу породицама.

Ојачана је комуникација између усјанове, родитеља и васијача. Кроз ове активност су усјавља се веза и родитељи се осећају сигурније у инклузивној ињруцији (родитељ, Лијванија).

Чинило се да родитељи виде већу укљученост деце у активности у ПУ и код куће, јаче самопоуздање захваљујући присуству породице у ПУ, сарадњи међу децом, разумевање важности заштите животне средине и учење путем дигиталних алата.

Највећи ињицај на децу имале су Pathways активност су. Освесили су их о ињребама/жељама друћх и њиховом ињхвајању унуиар ињрује. Довели су до сарадње у учењу и ињмској рага (Родитељ, Румунија).

Чини се да су родитељи такође признали да су научили о интересовањима своје деце и новим активностима које могу да предложе код куће, да су развили већу свест о свесној употреби дигиталних алата и поново открили важност заштите природе. Идентификовани аспекти које родитељи вреднују у односу на васпитаче обухватају сталну комуникацију, организовање активности са јасним циљевима и пажњу према интересима деце.

Захваљујући ињројекту, васијачи су нас водили и да оињкријемо нове активност су за аињажовање дејейа. Више смо сарађивали са вршићем ињако ињио смо били активнији (Родитељ, Ијалија).

На основу ставова заинтересованих страна, идентификовани позитивни аспекти обухватају низ предложених активности, које би могле бити релевантне за укључивање што већег броја породица, као и могућности за размену искустава деце, родитеља и стручњака. Уочене користи укључивале су побољшану сарадњу између свих и инклузивна окружења. Нарочито за заинтересоване стране, чини се да користи укључују лично задовољство и професионални развој кроз побољшану сарадњу.

Активност су инклузије ињровишу ињиеракцију и сарадњу међу свом децом, иомажући им да развију друшћвене и комуникацијске вешћине (заинтересована страна, Румунија).

Изазовни аспекти

На основу одговора васпитача, идентификовани изазови су: недостатак времена и финансијских средстава за активности; потешкоће у укључивању свих родитеља и комбиновању радног времена са доступношћу родитеља; управљање групом „у тренуцима ометања“ (што је укључивало предлог стварања малих група); и недостатак интересовања, поверења или простора за коришћење дигиталних алата.

Понекад је време било превише ограничено за једну активност (васпитач, Румунија).

На основу одговора родитеља, уопште нису идентификоване веће потешкоће, при чему су два родитеља предложила проширење пројектних активности или понудила сличне могућности за сарадњу. Родитељ је приметио да може бити изазова са укључивањем свих родитеља због различите доступности, коришћења дигиталних алата и усвајања улоге васпитача (када се говори о одређеној активности која укључује ову улогу). Поред тога, један родитељ је препоручио веће учешће организација заједнице у будућности.

За нас је изазов, на пример, да се сви окупимо на време јер сви радимо (родитељ, Србија).

Према речима заинтересованих страна, такође нису препознате веће потешкоће. Међутим, признато је да би укључивање свих породица могло бити изазовно, као и коришћење неких дигиталних алата.

Пошешкоћа је била у томе што ако не познајете апликацију, не знате како да је користите (заинтересована страна, Лиџванија).

5. ДИСКУСИЈА

Овај извештај описује процену активности компендијума развијених и реализованих кроз пројекат Pathways. Крајњи циљ је био да се генеришу препоруке које могу да дају информацију о будућој политици и пракси са циљем промовисања сарадње са родитељима/породицама и инклузивног дигиталног и зеленог окружења у ПУ.

На основу завршног упитника и интервјуа, реализација активности/приступа и коришћење материјала који се фокусирају на сарадњу са породицама (нпр. могућности да родитељи буду укључени), инклузивност (нпр. активности и материјали за промовисање поштовања различитости) и дигитална и зелена окружења (нпр. дигитални, интерактивни, природни и рециклирани материјали) су се повећали током академске године. Све у свему, и васпитачи и родитељи позитивно су истакли могућности за искуства која деле деца, родитељи и стручњаци.

Прикупљене су информације о збирним активностима 25 Pathways активности. Свака активност је примењена у једној од земаља учесница – Италији, Румунији, Литванији и Србији. Процена детаљно приказана у овом извештају фокусира се на задовољство, одговорност, позитивне и изазовне аспекте, и уочене користи или промене у вези са реализованим активностима.

5.1. Који је био ниво задовољства у вези са активностима компендијума?

На основу упитника за сваку активност: већина васпитача већину активности је оценила као задовољавајућа у погледу јасноће повезаних информација или материјала, доступности потребних средстава и њиховог трајања; већина родитеља/старатеља је оценила активности као задовољавајуће и доприносе учењу или добробити деце. Већина васпитача и родитеља који су попунили завршни упитник у свим земљама такође је изразила задовољство активностима реализованим током школске године.

Међутим, важно је нагласити да је, када се анализирају резултати по активности, од свих 25 реализованих, само су 16 од васпитача који су учествовали оцењено као приступачне по питању коришћења доступних средстава. Овај резултат је показао да би материјале предложене у компендијуму можда требало прилагодити материјалима доступним у сваком контексту.

5.2. Какав је био одговор учесника према активностима?

Према упитнику за сваку активност, већина васпитача је већину реализованих активности оценила да имају висок одзив деце и старатеља. На основу интервјуа и упитника, већина укључених – деца, родитељи/старатељи и васпитачи – изгледало је заинтересовано за реализоване активности. Практичне и интерактивне карактеристике активности Pathways пројекта описане су као помоћ у повећању ангажовања деце. Чинило се да се деца забављају и да су срећна присуством својих родитеља/старатеља. Чинило се да ови други вреднују могућности да буду укључени у учење деце (укључујући и током активности) и у животу ПУ, иако је доступност за то могла бити ограничена.

Подршка других стручњака и локалне заједнице је такође призната у вези са неким активностима (нпр. сесије о темама везаним за инклузивност и посете центрима који раде на зеленим праксама). Међутим, на основу упитника васпитача, један идентификован изазов је успостављање сарадње са релевантним субјектима за планирање/спровођење активности.

5.3. Који су били најпозитивнији аспекти активности и сродне уочене користи?

На основу упитника и интервјуа, идентификовани позитивни аспекти активности су: i. њихове карактеристике као што су важност или новина теме, задатака, простора и материјала; ii. позитиван одговор деце, родитеља и стручњака (што се чинило у складу са налазима у 5.2); iii. позитивне интеракције и сарадња између деце, родитеља и стручњака; iv. резултати као што су учење деце (нпр. емпатија према другима), родитеља (нпр. свест о очувању природе) и професионалаца (нпр. техничке вештине) и побољшани односи између њих.

Резултати који су препознати када су учесници упитани о позитивним аспектима изгледали су усклађени са уоченим користима или променама којима би активности могле да допринесу, идентификовани у одговорима васпитача на упитник о свакој активности и интервјуима са васпитачима, родитељима и заинтересованим странама. Ове уочене користи/промене укључују: i. Друштвено-емоционално благостање деце, знање или вештине (нпр. већа емпатија, повећана одговорност за животну средину и учење путем дигиталних алата); ii. Друштвено-емоционално благостање родитеља (нпр. позитивни односи са другим породицама), учење о интересовањима и развоју њихове деце и учење о темама које се обрађују и новим активностима које треба предложити код куће; iii. поверење, знање или вештине стручњака (нпр. дељењем идеја/најбоље праксе са колегама); iv. унапређени односи породице и ПУ и сарадња.

У коначном упитнику већина васпитача и родитеља у свим земљама се сложила да су реализоване активности допринеле сарадњи васпитача и родитеља. Посебно што се тиче зелених средина, сви васпитачи и родитељи у четири земље су се такође сложили да су реализоване активности промовисале интересовање деце за ову област. Слично, чинило се да деца показују интересовање за природу и рециклажу и у ПУ и код куће, према извештајима родитеља (у упитницима и интервјуима).

Чини се да су ови налази усклађени са предностима које су објављене у истраживању у вези са ангажовањем породице у ПУ: побољшан континуитет између окружења за учење код куће и ПУ, побољшани односи између особља и породице у ПУ и интеракције између особља и деце (на пример, као резултат већег знања о деци), и побољшани развој и благостање деце (Barnett et al., 2020; OECD, 2023; Voorhis et al., 2013). Поред тога, промовисање инклузивности у ПУ може позитивно утицати на добробит деце (Aguilar & Pastori, 2019), употреба дигиталне комуникације за укључивање родитеља може донети позитивне резултате учења за децу (Alieva, 2021), а еколошко образовање може промовисати еколошку писменост деце и развој (Ardoin & Bowers, 2020). Што се тиче користи за стручњаке, дељење учења и праксе са колегама, како је објављено, препознато је као ефикасан начин професионалног развоја (Alieva, 2021; Slot & Nata, 2019).

5.4. Који су били најизазовнији аспекти активности?

На основу упитника и интервјуа, изазовни аспекти или потешкоће идентификоване у вези са активностима укључивале су: i. карактеристике као што су време, средства и вештине потребне за активности, организација и састав групе учесника (нпр. неке активности би могле боље да функционишу у малим групама) и прикладност дејим карактеристикама (нпр. прилагођавање речника према узрасту деце у активностима усмереним на инклузију); ii. активности које захтевају од деце да задрже пажњу током одређеног периода (што се може повезати са прикладношћу активности дејим карактеристикама), недостатак доступности, информација или мотивације родитеља (нпр. скептицизам према дигиталној технологији или изазови да буду протагонисти/реализација активности) и недостатак учешћа других агенција или заједнице; iii. интеракције међу децом (нпр. изазови у сарадњи између деце различитих нивоа образовања) и са родитељима (нпр. деца која очекују да иду кући након активности која се десила раније у току дана, упркос томе што је школски дан још увек у току; и забринутост за децу чији родитељи нису могли бити присутни).

Посебно у погледу дигиталних алата, упркос изазовима у њиховој употреби које су идентификовали васпитачи и родитељи, најмање половина родитеља у три земље учеснице изјавила је да им највише одговара комбинација личне и комуникације путем интернета са васпитачима.

5.5. Како се очекивана способност промовисања сарадње и инклузивног, дигиталног и зеленог окружења променила након имплементације компендијумских активности?

Анализа разлика између првог и коначног упитника указала је, у неким од контекста, на повећање очекиване способности васпитача да промовишу ангажовање родитеља у учењу деце и инклузивном, дигиталном и зеленом окружењу; и повећање очекиване способности родитеља да промовишу дигитално окружење са децом и васпитачима. Ипак, ове квантитативне резултате треба тумачити у контексту различитих фактора који ограничавају њихов обим, о којима ће се даље говорити.

5.6. Ограничења процене

Ставови учесника се овде не схватају као ставови свих стручњака и родитеља у ПУ које учествују (коришћено је практично узорковање). Овај извештај је имао за циљ да подели налазе засноване на анализама ставова учесника у контексту реализације активности компендијума. Такође, резултати нису били упоредиви међу земљама, с обзиром да су се реализоване активности разликовале.

Анализа разлика између одговора на први и завршни упитник урађена је уз схватање да евентуалне промене треба посматрати само као сугестију потенцијалног утицаја активности компендијума. Разлози за то су:

- ПУ су могле да реализују активности Pathways компендијума од почетка академске године, а неке су већ биле реализоване пре првог упитника²¹. Стога, први упитник није увек одговарао основној процени.

²¹Захтев упућен Етичком комитету Универзитета у Коимбри (предвођен партнерима ове институције) први пут је поднет у октобру 2023. године, а коначно одобрење добијено је у децембру исте године. Први упитник је почео да се попуњава у јануару 2024. Следеће активности су почеле или су реализоване пре овог месеца: Ноћ вештица и Божићна радионица у Италији; Прочитајте ми причу и славио Међународни дан толеранције у сва три окружења, Заједно за боље образовање у једном окружењу и Планета слагица у два окружења у Румунији.

- Могао би да постоји ефекат горње границе, с обзиром на то да је уочена способност промовисања сарадње и инклузивног, дигиталног и зеленог окружења била висока већ у првом упитнику, посебно за родитеље у четири земље (сви просечни резултати су били изнад 4,0).
- С обзиром на малу величину узорка, промене између две временске тачке треба читати са опрезом. Могуће је да је више васпитача и родитеља попунило и први и завршни упитник, али они нису могли бити идентификовани на основу почетна три питања која су коришћена за формирање јединствене шифре (почетна слова два имена и део датума). На пример, у случају два имена, учесници су могли изабрати различите иницијале у различитим временским тачкама.
- Други фактори поред реализованих компендијумских активности могли би да објасне разлике између првог и финалног упитника (посебно имајући у виду да није било група за поређење). Могуће коваријанте (варијабле које могу утицати на резултате) нису узете у обзир приликом анализе разлика између првог и коначног упитника, с обзиром на малу величину узорка и употребу непараметарског теста. Коваријанте су могле да обухватају прикупљене карактеристике (нпр. године професионалног искуства васпитача, састав групе васпитача и време родитеља који познају васпитаче), као и друге које нису прикупљене (нпр. друге активности осим оних у зборнику, карактеристике простора/материјала итд.).

Што се тиче анализе садржаја, један кодер који није из земаља у којима се прикупљају подаци анализирао је одговоре преведене на енглески језик; стога, постоји могућност да је, у неким случајевима, значење оригиналног језика могло бити промењено. Такође, отворено питање о променама којима би свака активност могла да допринесе (чији су резултати описани у Додатку Б) могло би да буде двосмислено: бар неки одговори који се уклапају у категорију „без промена“ изгледа да указују на то да је ово питање схваћено као да се ради о сугестијама за промене (нпр. „Не бих ништа мењао“).

Приликом тумачења резултата, такође је важно узети у обзир потенцијалну друштвену пожељност учесника приликом одговарања на упитнике. Иако су учесници били обавештени да је циљ прикупљања података процена активности, питања су се фокусирали на аспекте који се могу односити на васпитаче или родитеље које су учесници знали.

5.7. Импликације на политике и праксе

Резултати сугеришу да су реализоване активности, генерално гледано, виђене као корисне у промовисању сарадње између ПУ и породице и инклузивног, дигиталног и зеленог окружења. Предложене активности се могу схватити као смернице, увиди или полазне тачке за праксу. Приликом реализације или прилагођавања активности компендијума, сталне консултације свих укључених могу бити битне како би се повећала њихова употреба и корисност у различитим контекстима и да би се информисали о будућим апликацијама (нпр. узимајући у обзир потребе, интересовања и снаге деце и породица, функционисање ПУ и средства, педагошка усмерења и оквир наставног плана и програма).

Чини се да родитељи, васпитачи и заинтересоване стране цене могућности за породице да буду укључене у учење деце и живот ПУ. Позитивни ставови учесника у вези са активностима са родитељима на различите теме – инклузивна, зелена и дигитална окружења – истакли су вредност укључивања породица у промоцију ових окружења (посебно имајући у виду да дигиталне и зелене теме у ПУ још нису толико истражене у погледу сарадње са родитељима у европској политици Leitão et al., 2023.); На ангажовање родитеља може се позитивно утицати интегрисањем овог фокуса у оквирни план и програм (ОЕЦД, 2019) и сагледавањем

компетенција ПУ особља (васпитача, асистената, директора) у раду са породицама (Европска комисија, 2021б).

Што се тиче праксе, стручњаци у ПВО могу да сарађују са родитељима, стварајући приступе смисленој сарадњи родитеља и школе и заједничке визије инклузивног, дигиталног и зеленог окружења. Овај заједнички рад може бити посебно важан за суочавање са изазовима које су идентификовали родитељи, као што је улога реализације активности у ПУ и коришћење дигиталне технологије. Изградња односа поверења и отворене комуникације са родитељима, фокусирање на учење или добробит деце и промовисање учешћа родитеља у доношењу одлука може максимално повећати ангажовање родитеља у ПУ (Aguiar & Pastori, 2019; Европска платформа за школско образовање, 2023.)

Чинило се да су учесници у процени приметили позитиван одговор на активности, укључујући и помињање среће деце што су њихове породице укључене. Чинило се да су прилике за децу, родитеље и стручњаке да поделе искуства током интерактивних и практичних активности подржале ангажовање деце. Уочене користи од реализованих активности укључивале су учење деце и друштвено-емоционално благостање. Укљученост родитеља може бити потенцирана када активности превазилазе стриктно академска питања, а корисни ефекти могу бити појачани када је фокус на неговању мотивације, аутономије и самоефикасности деце (Alieva, 2021).

Учешће и аутономија су кључни процеси у развоју детета (Генерална скупштина Уједињених нација, 1989). Децу такође треба охрабрити да изразе своје идеје, преференције и изборе у ПУ поставкама (Correia et al., 2019), укључујући у вези са предложеним активностима компендијума (нпр. тако што ће се активности прво представити деци). Исто тако, пажња васпитача према интересовањима деце био је цењен аспект идентификован у интервјуима родитеља.

Дечје карактеристике и контекст, као што су потребе и интересовања, треба узети у обзир када се развијају активности (нпр. у смислу речника и распона концентрације) како би се створило окружење које реагује и укључује. Треба напоменути да је у планирању активности са родитељима такође важно узети у обзир добробит деце чији родитељи нису присутни (нпр. позивање различитих старатеља, као што су баке и деке, њихово укључивање на различите начине и/или организовање тренутака или задатака који промовишу интеракције између чланова породице који долазе у ПУ и све деце).

Изазов за учешће родитеља био је проналажење одговарајућег распореда за њихово учешће у активностима у ПУ. Међу родитељима који учествују у активностима већи је број мајки него очева. Флексибилни радни аранжмани који су подједнако доступни женама и мушкарцима кључни су за обезбеђивање једнаких могућности за учешће у бризи/образовању деце (EIGE, 2023; Европски парламент и Савет Европске уније, 2019).

Што се тиче ставова васпитача, идентификовани изазов су били време и материјали потребни за планирање и реализацију активности. Васпитачи у ПУ могу имати велике радне захтеве (Европска комисија, 2021а), што може утицати на њихову добробит (Oke et al., 2019). Стога им треба дати више времена за професионалне активности као што су размишљање, планирање, тимски рад и сарадња са родитељима, као и одговарајуће почетно и континуирано образовање и обуку (Савет Европске уније, 2019; Европска комисија, 2021а).

С обзиром на идентификоване изазове са дигиталним алатима, обука или радионице за васпитаче/стручњаке могу бити важне у тренутном контексту широке употребе ових алата. Као што је наглашено у оквиру Оквира за дигиталну компетенцију едукатора, васпитачима треба пружити подршку да буду дигитално компетентни (Punie & Redecker, 2017). Вештине потребне за коришћење дигиталних алата такође су представљале изазов који су идентификовали родитељи. Компетентни стручњаци на нивоу ПУ могу да подрже децу и њихове породице у развоју вештина (Европска комисија, 2023). Дигитални алати могу бити корисни у омогућавању

ангажовања вишеструких и језички разноврснијих чланова породице и повећању флексибилности укључивања родитеља у догађаје и доношење одлука у ПУ (ОЕЦД, 2023). За децу, активности прилагођене узрасту и развоју могу укључивати промовисање учења дигиталних вештина засновано на игри без употребе дигиталних уређаја (нпр. педагошки приступи где мала деца могу да истражују, експериментишу, откривају и решавају проблеме; Европска комисија, 2023).

Васпитачи су такође одали признање за подршку других стручњака и локалне заједнице у вези са неким од реализованих активности. Ипак, успостављање сарадње са релевантним службама за планирање/реализацију активности је такође идентификован изазов. Креирање националних и/или локалних политика које подржавају сарадњу између институција за децу и породице може промовисати мобилизацију неопходних ресурса, посвећеност међуагенцијском раду и развој заједничког планирања и циљева (Guerra et al., 2019).

Све у свему, подршка припадности деце и породица у образовним установама и системима захтева програмске и превентивне политике које омогућавају њихово учешће у развијању заједничких визија, заједно са стручњацима ПУ, о инклузивном, зеленом и дигиталном окружењу. Ово може бити подржано конкретним смерницама и циљевима на организационом, регионалном и/или националном нивоу.

ЛИТЕРАТУРА

- Aguiar, C., & Pastori, G. (2019). „Инклузивни наставни планови и програми, педагогије и интервенције у социјалној клими: Интегративни извештај. ИСОТИС“ - *Inclusive curricula, pedagogies, and social climate interventions: Integrative report*. ISOTIS. <https://www.isotis.org/en/publications/inclusive-curricula-pedagogies-and-social-climate-interventions-integrative-report/>
- Alieva, A. (2021). „Учешће родитеља у формалном образовању“ *Parental involvement in formal education. NESET Ad hoc report no. 1/2021*. https://nesetweb.eu/wp-content/uploads/2021/08/NESET_AHQ_Parental_involvement-2.pdf
- Ardoin, N. M., & Bowers, A. W. (2020). „Еколошко образовање у раном детињству: систематски преглед истраживачке литературе“ - *Early childhood environmental education: A systematic review of the research literature. Educational Research Review, 31*, 100353. <https://doi.org/10.1016/j.edurev.2020.100353>
- Barnett, M. A., Paschall, K. W., Mastergeorge, A. M., Cutshaw, C. A., & Warren, S. M. (2020). " Утицаји родитељског ангажовања у центрима за рано васпитање и образовање и дому на спремност вртића" - *Influences of parent engagement in early childhood education centers and the home on Kindergarten school readiness. Early Childhood Research Quarterly, 53*, 260–273. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.ecresq.2020.05.005>
- Correia, N., Aguiar, C., & Amaro, F. (2023). "Учешће деце у образовању у раном детињству: теоријски преглед. Савремена питања у раном детињству" - *Children's participation in early childhood education: A theoretical overview. Contemporary Issues in Early Childhood, 24*(3), 313-332. <https://doi.org/10.1177/1463949120981789>
- Council of the European Union. (2019). "Препорука Савета од 22. маја 2019. о висококвалитетном образовању и нези у раном детињству (2019/Ц 189/02)" - *Council recommendation of 22 May 2019 on high-quality early childhood education and care systems (2019/C 189/02). Official Journal of the European Union, C189*, 4-14. <https://eur-lex.europa.eu>
- Council of the European Union. (2021). "Резолуција Савета о стратешком оквиру за европску сарадњу у образовању и обуци ка Европском образовном простору и шире (2021-2030) 2021/Ц 66/01. Службени лист" - 1–21. *Council Resolution on a strategic framework for European cooperation in education and training towards the European Education Area and beyond (2021-2030) 2021/C 66/01. Official Journal, 1–21*. <https://eur-lex.europa.eu/legal->

- content/EN/TXT/?uri=CELEX:32021G0226(01)
- EIGE, (2023). "Индекс родне равноправности 2023. Ка зеленој транзицији у транспорту и енергетици. Канцеларија за публикације Европске уније" - *Gender Equality Index 2023. Towards a green transition in transport and energy*. Publications Office of the European Union. <https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/gender-equality-index-2023-towards-green-transition-transport-and-energy>
- European Commission. (2021a). "Образовање и брига у раном детињству: Како регрутовати, обучити и мотивисати добро квалификовано особље. Завршни извештај. Канцеларија за публикације Европске уније" - *Early childhood education and care: How to recruit, train and motivate well-qualified staff. Final report*. Publications Office of the European Union. <https://data.europa.eu/doi/10.2766/489043>.
- European Commission. (2021b). "Приручник за инклузивно образовање и негу у раном детињству. Пружање висококвалитетног образовања и бриге за сву малу децу. Канцеларија за публикације Европске уније" - *Toolkit for inclusive early childhood education and care. Providing high quality education and care to all young children*. Publications Office of the European Union. <https://data.europa.eu/doi/10.2766/399018>
- European Commission. (2023). *Proposal for a Council Recommendation on improving the provision of digital skills in education and training*. https://education.ec.europa.eu/sites/default/files/2023_04/deap-recommendation-provision-digital-skills-180423_en.pdf
- European Commission. (2023). "Предлог препоруке Савета о унапређењу пружања дигиталних вештина у образовању и обуци" - *Proposal for a Council Recommendation on improving the provision of digital skills in education and training*. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52023DC0206>
- European Parliament and Council of the European Union. (2019). "Директива (ЕУ) 2019/1158 Европског парламента и Савета од 20. јуна 2019. о балансу између пословног и приватног живота за родитеље и старатеље и стављању ван снаге Директиве Савета 2010/18/ЕУ. Службени лист Европске уније, Л 188, 79-93" - Directive (EU) 2019/1158 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019 on work-life balance for parents and carers and repealing Council Directive 2010/18/EU. *Official Journal of the European Union*, L 188, 79-93. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32019L1158>
- European School Education Platform. (2023). "Дијалог као основа успешног родитељског ангажмана" - *Dialogue as the bedrock of thriving parental engagement*. <https://school-education.ec.europa.eu/en/insights/news/dialogue-bedrock-thriving-parental-engagement>
- Guerra, J., Leitão, C., Varata, C., Anders, Y., Barnes, J., Barzagui, A., ... Zachrisson, H. D. (2019). "Студија интервјуа са пружаоцима услуга и координаторима о међуагенцијској координацији за децу и породице" *Interview study of service providers and coordinators on inter-agency coordination for children and families*. <http://www.isotis.org/resources/publications/isotis-publications/>
- Harms, T., Clifford, R.M., & Cryer, D. (2005). "Скала за процену животне средине у раном детињству – ревидирано издање (ЕЦЕРС-Р)" - *Early Childhood Environment Rating Scale– Revised edition (ECERS-R)*. Teachers College Press.
- Harms, T., Cryer, D., & Clifford, R. M. (2006). "Ревидирано издање скале за оцењивање животне средине одојчади и мале деце (ИТЕРС-Р)" - *Infant-Toddler Environment Rating Scale Revised Edition (ITERS-R)*. Teachers College Press.
- Leitão, C., Gaspar, M. F., Seabra-Santos, M. J., Bîzu, E. G., Coman, M., Coman, M. F., Curta, A., Emanueli, A., Farnesi, R., Marchetti, S., Matulyte, A., Palazzetti, C., Pleșa, C., Puișa, I., Seician, M., Smudja, G., & Vasi, L. (2023). "Сарадња са родитељима у инклузивном, дигиталном и зеленом окружењу у ЕЦЕЦ-у: Политике и праксе у четири европске земље" - *Cooperation with parents in inclusive, digital and green environments in ECEC: Policies and practices in four European countries. Pathways*. https://www.pathways-ecec-project.com/_files/ugd/a702ad_1e53a4b6da904218bd86debd5e075c5f.pdf

- Leitão, C., Seabra-Santos, M. J., Gaspar, M. F., & Team of the Pathways Project. (2024, August 27-30). "Промовисање сарадње са родитељима и инклузивним, дигиталним и зеленим окружењима у ЕЦЕЦ-у: Пракса и потребе професионалаца у четири европске земље [Постер презентација]." - *Promoting cooperation with parents and inclusive, digital and green environments in ECEC: Professionals' practices and needs in four European countries* [Poster presentation]. ECER 2024, Nicosia, Cyprus.
- Murphy, C., Matthews, J., Clayton, O., & Cann, W. (2021). "Партнерство са породицама у образовању у раном детињству: Експлоративна студија. Аустралијски часопис за рано детињство, 46(1), 93–106" - Partnership with families in early childhood education: Exploratory study. *Australasian Journal of Early Childhood*, 46(1), 93–106. <https://doi.org/10.1177/1836939120979067>
- OECD. (2019). "Пружање квалитетног образовања и неге у раном детињству: резултати анкете" - *Providing quality early childhood education and care: Results from the Starting Strong Survey 2018, TALIS*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/301005d1-en>
- OECD. (2020). "Изградња висококвалитетне радне снаге за образовање и бригу о раном детињству" - *Building a high-quality early childhood education and care workforce*. TALIS, OECD Publishing. <https://doi.org/https://doi.org/https://doi.org/10.1787/b90bba3d-en>
- OECD (2023). "Снажни почетак: Оснаживање мале деце у дигиталном добу" - *Starting Strong: Empowering young children in the digital age*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/50967622-en>
- Оке, М., Filipovic, K., Lambert, J., & Hayes, N. (2019, April 12). "Предиктори сагоревања међу васпитачима у раном детињству Национална истраживачка конференција у Ирској о раном детињству" - *Predictors of burnout amongst early childhood educators* National Early Childhood Ireland Research Conference, Dublin, Ireland.. <https://norma.ncirl.ie/id/eprint/4328>
- Punie, Y., & Redecker, C. (Eds.). (2017). "Европски оквир за дигиталну компетенцију едукатора: ДигЦомпЕду (28775 ЕУР). Канцеларија за публикације Европске уније" - *European framework for the digital competence of educators: DigCompEdu* (EUR 28775 EN). Publications Office of the European Union. <https://doi.org/10.2760/159770>
- Russo, V., Varata, C., Alexandre, J., Leitão, C., & Sousa, B. (2022). "Развој и валидација мере квалитета у групама за игру: Скала за процену окружења у играоницама" - Development and validation of a measure of quality in playgroups: Playgroups environment rating scale. *Frontiers in Education*, 7: 876367. <https://dx.doi.org/10.3389/feduc.2022.876367>
- Slot, P., & Nata, G. (2019). "Д5.5.Интегративни извештај: Професионалци и организације" - D5.5 *Integrative report: Professionals and organisations*. ISOTIS. <https://www.isotis.org/en/publications/integrative-report-professionals-and-organisations/>
- Sylva, K., Melhuish, E., Sammons, P., Siraj-Blatchford, I., & Taggart, B. (2004). "Пројекат ефективног пружања предшколског образовања (ЕППЕ): Финални извештај, Извештај бр. ССУ/ФР/2004/01. Одељење за образовање и вештине" - *The Effective Provision of Preschool Education (EPPE) Project: Final report, Report No. SSU/FR/2004/01*. Department for Education and Skills.
- United Nations General Assembly (1989). "Конвенција права детета Уједињених нација" *The United Nations Convention on the Rights of the Child*. United Nations.
- Voorhis, F. L. Van, Maier, M. F., Epstein, J. L., & Lloyd, C. M. (2013). "Утицај учешћа породице на образовање деце узраста од 3 до 8 година" - *The impact of family involvement on the education of children aged 3 to 8*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED545474.pdf>

ДОДАТАК А. Инструменти

Табела А1. Питања у упитнику о свакој активности

Димензија	Питања за васпитаче	Питања за родитеље
Идентификација активности [отворено питање]	Наведите назив активности коју сте спровели. Ако не знате, укратко опишите активност.	Молимо наведите назив активности у којој сте учествовали. Молим вас питајте васпитача или укратко опишите активност ако не знате.
Адаптације [отворено питање]	Да ли сте спровели активност како је описано у Зборнику Pathways? Ако нисте, опишите које сте промене или прилагођавања извршили.	-
Улоге [отворено питање]	Да ли су друго особље ПУ, родитељи и/или деца били укључени у планирање или спровођење активности (не само као учесници/полазници)? Ако јесте, наведите како.	-
Број учесника [отворено питање]	Наведите процену броја следећих учесника у активности (укупан, укључујући вашу групу и друге). Можете навести нулу када је применљиво. - Деца са мање од три године - Деца од три или више година - Родитељи/старатељи деце - Мајке - Очеви - професионалци за ПУ (укључујући и вас) - Заинтересоване стране (други професионалци или организације ван ПУ који се баве раним развојем)	-
Одговорност [од 1=ниско до 5=високо]	Ако су - Деца млађа од три године - Деца са више од три године - Родитељи (мајке или очеви) учествовали, како бисте оценили њихову укљученост у активност? Ако нису учествовали, прескочите питање.	-
Промене активности које су можда имале допринос [отворено питање]	Молимо опишите све промене за децу, родитеље, стручњаке или ПУ, које би по вашем мишљењу, могле имати допринос.	-
Задовољство [од 1=нема до 5=веома]	Колико су информације и материјали о активности били јасни и лако разумљиви? Ово питање можете прескочити ако сте ви или ваш тим осмислили активност. Колико су били доступни ресурси потребни за спровођење активности?	Колико сте се уопште осећали задовољним активношћу? Шта мислите, колико вам је ова активност помогла да подржите учење или добробит вашег детета?

	Колико сте били задовољни трајањем активности?	
Квалитет [отворена питања]	<p>Који су били најпозитивнији аспекти активности у целини?</p> <p>Које су потешкоће или изазови са којима смо се суочили током спровођења активности? Молимо вас да оставите неке предлоге за сваки изазов о томе како бисмо се могли носити са њим/спречити у будућности.</p>	<p>Који су били најпозитивнији аспекти активности у целини?</p> <p>Са којим потешкоћама или изазовима смо се суочили током активности? Молим те дајте неколико предлога за сваки изазов о томе како бисмо могли да га решимо/спречимо у будућности.</p>

Табела А2. Питања у првом и последњем упитнику о ученој могућности за промовисање сарадње васпитача и родитеља и инклузивног, дигиталног и зеленог окружења.

Тема	Питања [од 1=нема до 5=веома]	
	За васпитаче Колико се осећам способним за...	За родитеље Колико се осећам способним за...
Сарадња		
Комуникација	Комуникација са родитељима?	Комуникација са васпитачем?
Ангажовање родитеља у учењу деце	Промовисање ангажовања родитеља у учењу деце?	Тражите подршку од васпитача да ми помогне да промовишем учење моје деце?
Развој активности	Промовисање сарадње родитеља у развоју или спровођењу активности у ПУ?	Сарадња са васпитачем у вези са развојем или спровођењем активности у ПУ?
Инклузивност		
Са децом	Промовисање инклузивности у мом раду са децом (нпр. промовисање осећаја припадности у погледу различитих посебних/додатних потреба, језичког, културног и социо-економског порекла и пола)?	Промовисање осећаја укључености мог детета у ПУ (ово је осећај припадности групи без обзира на сопствене потребе, карактеристике или порекло)?
Васпитач-родитељ	Радите са родитељима на промовисању осећаја инклузивности код деце?	Радим са васпитачем на промовисању осећаја инклузивности мог детета у раном узрасту?
Дигитално		
Са децом	Користим дигиталне алате у раду са децом?	Користим дигиталне алате са својим дететом за промовисање његовог/њеног учења?
Васпитач-родитељ	Користим дигиталне алате у раду са родитељима?	Да ли користим дигиталне алате у сарадњи са васпитачем за промовисање учења мог детета?
Зелена окружења		
Са децом	Користим зелено окружење у свом раду са децом (нпр. да животну средину учиним еколошки прихватљивијом и одрживијом)?	Истражујем зелена окружења са својим дететом како бих промовисао његово/њено учење (на пример, активности на отвореном, истраживање природе, коришћење рециклираних материјала)?
Васпитач-родитељ	Користим зелена окружења у раду са родитељима?	Истражујем зелена окружења у сарадњи са васпитачем како бих промовисао учење мог детета?

Табела А3. Питања у завршном упитнику о уоченим променама и користима, задовољству и ономе што радије одаберу

Димензије	Питања	
	За васпитаче	За родитеље
Уочене промене [отворена питања]	Молимо вас да наведете све промене током академске године у вашој групи или ПУ (на пример, коришћени материјали, распоред простора, активности, оквирни наставни план и програм, рутине, смернице за особље или сарадња са другим стручњацима/службама) са циљем да се побољша следеће: - Сарадња са родитељима - Инклузивност/осећај припадности деце - Дигитална окружења - Зелена окружења	Да ли сте приметили било какве промене током школске године у групи вашег детета или ПУ(на пример, коришћени материјали, распоред простора, активности или комуникација са особљем) да бисте побољшали следеће? Ако јесте, наведите. - Сарадња васпитача и родитеља - Инклузивност/осећај припадности деце - Дигитална окружења - Зелена окружења
Уочене добробити ^а [од 1=нема их до 5=веома]	Колико су активности Pathways допринеле повећању: - Сарадње са родитељима? - Дечје свести или подршке својим вршњацима различитог порекла или додатним потребама за учењем? - Интересовања деце за истраживање или учење о дигиталном окружењу? - Интересовања деце за истраживање или учење о зеленим срединама? - Ангажовању заинтересованих страна (спољних стручњака или организација) у ПУ?	С обзиром на активности које су организоване у првој години ПУ током ове академске године, молимо Вас да одговорите на следећа питања. Колико су активности допринеле повећању: - Сарадње васпитача и вас током школске године? - Свести или подршци вашег детета вршњацима/колегама различитог порекла или додатних потреба за учењем? - Интересовању вашег детета за истраживање или учење о дигиталним окружењима током школске године? - Интересовању вашег детета за истраживање или учење о зеленим срединама током школске године?
Задовољство ^а [од 1=нема их до 5=веома]	Колико сам уопште био задовољан спроведеним Pathways активностима?	Колико су вам се допале активности ПУ у којој сте учествовали током академске године?
Квалитет ^а [отворена питања]	- Који су били најпозитивнији аспекти активности Pathways у целини? - Са којим потешкоћама или изазовима смо се суочили током спровођења активности Pathways? Молимо вас да оставите неке предлоге за сваку потешкоћу или изазов о томе како бисмо могли да их решимо/спречимо у будућности.	-
Омиљени начини комуникације [вишеструк и избор]		Како више волите да комуницирате са васпитачима? [опције: лично, преко интернета или обоје]

^аУ случају васпитача, ова питања су се појавила само када су навели да су реализовали или учествовали у било којој активности предложеној у оквиру пројекта Pathways (питање са да/не). У случају родитеља, ова питања су се појавила свима њима, с обзиром да се не односе конкретно на она која су предложена кроз Pathways пројекат.

Табела А4. Питања у протоколу интервјуа.

1. У којој ПУ радиш/похађаш?
 2. Колико дуго сте радили/били у овој ПУ?
 3. Која је ваша професионална улога? [Питање само васпитачима и заинтересованим странама]
 4. Колико година искуства имате у тренутној професионалној улози? [Питање само васпитачима и заинтересованим странама]
 5. У којој мери је било/да ли сте приметили промене током школске године у групи/ПУ у циљу побољшања следећег:
 - 5.1. Сарадња са родитељима?
 - 5.2. Инклузивност/осећај припадности деце?
 - 5.3. Дигитална окружења?
 - 5.4. Зелена окружења?
 6. Ове године, у вашој установи, постојале су активности које је предложио Pathways тим [да укаже на примере]. Да ли сте били укључени или знали за било коју од ових активности?
 7. Како сте видели одговорност оних који су укључени у активности Pathways пројекта?
 - 7.1. Васпитачи?
 - 7.2. Родитељи?
 - 7.3. Деца?
 - 7.4. Заинтересоване стране у ПУ? [питано само за васпитаче и заинтересоване стране, и ако је примењиво у складу са реализованим активностима]
 - 7.5. Заједница? [Ако је примењиво према реализованим активностима]
 8. Које сте користи у вези са активностима Pathways пројекта приметили:
 - 8.1. Васпитачи?
 - 8.2. Родитељи?
 - 8.3. Деца?
 - 8.4. Заинтересоване стране ПУ? [питано само за васпитаче и заинтересоване стране, и ако је примењиво у складу са реализованим активностима]
 - 8.5. Заједница? [Ако је примењиво према реализованим активностима]
 9. Који су били најпозитивнији аспекти активности Pathways уопштено?
 10. Које су биле потешкоће или изазови у вези са активностима Pathways?
 - 10.1. Ако их има, које предлоге бисте дали за решавање ових потешкоћа или изазова у будућности?
-

ДОДАТАК Б. Упитник за сваку активност: Резултати

Модел транзиције у вртићима

Земља имплементације: Србија Број одговора: 5 васпитача; 6 од родитеља Тема: Инклузивност	Адаптације у активности (питање за васпитаче) Нема их
---	---

Н учешће у активности (питање за васпитаче)	Одговорност на активност – % одговора васпитача по резултату од 1=низак до 5=висок								
	M	SD	Min	Max	1	2	3	4	5
Деца <3 год	25.4	0.9	24	26	-	-	-	80	20
Деца ≥3 године	25.2	0.8	24	26	-	-	-	20	80
Родитељи	45.6	5.3	37	50	-	-	20	80	
- Мајке	29.4	7.0	24	40					
- Очеви	16.6	9.1	4	25					
Стручне службе ПУ	5.8	0.8	5	7					

Промене којима би активност могла да допринесе (питање за васпитаче)	Задовољство активношћу одговора по % резултата од 1=ниско до 5=високо					
		1	2	3	4	5
Резултати код деце - промоција друштвено-емоционалног благостања; Резултати стручњака - промоција знања или вештина; Веза породица-ПУ (побољшана)	За васпитаче					
	Јасноћа	-	-	25	50	25
	материјала					
	Пристапачност ресурса	-	-	-	20	40
	Трајање	-	-	60	40	-
	За родитеље					
Свеукупно	-	-	-	33	67	
Подршка детету	-	-	17	33	50	

Квалитет		
	Позитивни аспекти	Изазови
За васпитаче	Одговор (позитиван одговор деце и родитеља); Резултати (омогућавање преласка деце између нивоа образовања)	Активност (потребно време); Интеракције (за мотивисање сарадње између деце различитих нивоа образовања)
За родитеље	Активност (тема/задатак: креативност); Интеракције (позитивне интеракције између свих укључених и групног рада); Резултати (омогућавање преласка деце између нивоа образовања)	Нема; Одговорност (одржавање пажње деце)

Инклузија – учешће музички надарене деце

Земља имплементације: Србија Број одговора: 2 од васпитача; 6 од родитеља Тема: Инклузивност	Адаптација активности (питање за васпитаче)
	нема

N учешће у активности (питање за васпитаче)					Одговарање на активност - % одговора васпитача по резултату од 1=низак до 5=висок				
	M	SD	Min	Max	1	2	3	4	5
Деца ≥ 3 године	10.5	6.4	6	15	-	-	-	-	100
Родитељи	11.0	5.7	7	15	-	-	-	-	100
- Мајке	4.0	1.4	3	5					
- Очеви	7.0	4.2	4	10					
Стручне службе ПУ	2.0	0.0	2	2					

(Промене којима би активност могла да допринесе (питање за васпитаче))						Задовољство активношћу - % одговора по резултату од 1=низак до 5=висок				
	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
Резултати код деце – знања/вештине; Однос породице и ПУ	За васпитаче									
	Јасноћа материјала					-	-	-	-	100
	Пристапачност материјала					-	-	-	-	100
	Трајање					-	-	-	-	100
	За родитеље									
	Свеукупно					-	-	-	17	83
	Подршка детету					-	-	-	17	83

Квалитет		
	Позитивни аспекти	Изазови
За васпитаче	Карактеристике активности (релевантност теме/задатка); Одговор (позитиван одговор учесника уопште)	Нема
За родитеље	Карактеристике активности (релевантност теме/задатка); Одзивност (позитивна клима); Интеракције (позитивне интеракције деце и родитеља)	Одговорност (одржавање фокуса)

Посебан гост

Земља имплементације: Румунија Број одговора: 5 васпитача; 9 од родитеља Тема: Инклузивнос	Адаптације у активности (питање за васпитаче)
	Укључене особе (учествовала су и деца, а не само родитељи као у зборнику)

N учешће у активности (питање за васпитаче)	Одговорност на активност – % одговора васпитача по резултату од 1=низак до 5=висок				
	M	SD	Min	Max	
Деца ≥ 3 године	24.0	9.7	14	40	- - - 20 80
Родитељи	2.8	2.0	1	5	- - - 20 80
- Мајке	2.6	2.2	1	5	
- Очеви	0.2	0.4	0	1	
ПУ стручњаци	1.4	0.5	1	2	
Заинтересоване стране	1.6	2.1	0	5	

(Промене којима би активност могла да допринесе (питање за васпитаче))	Задовољство активношћу одговора - % одговора од 1=ниско до 5=високо					
		1	2	3	4	5
Резултати код деце – социоемоционално благостање, знање/вештине; Резултати родитеља – разумевање развоја детета; Однос породице и школе	За васпитаче					
	Јасноћа	-	-	-	-	100
	материјала					
	Пристапачност ресурса	-	-	-	20	80
	Трајање	-	-	-	20	80
	За родитеље					
Свеукупно	-	-	-	11	89	
Подршка детету	-	-	-	11	89	

Квалитет		
	Позитивни аспекти	Изазови
За васпитаче	Карактеристике активности (релевантност теме/задатка); Респонзивност (позитиван одговор деце и родитеља); Интеракције (социјализација, комуникација и између ЕЦЕЦ службе и школе)	Нема; Активност (простор – предлог за ношење у малим групама; прикладност – коришћење речника које деца могу да разумеју, сугеришући важност пружања примера); Одговорност (доступност родитеља); Интеракције (за управљање групом када посматрате део активности)
За родитеље	Активност (релевантност теме/задатка), Одговорност (позитиван одговор деце); Интеракције (позитивне интеракције деца-васпитачи, родитељи-наставници и уопште); Резултати (учења деце)	Нема; Активност (тема/задатак – објашњавање различитости, сугерисање употребе игара и прича)

Прослављамо Међународни дан толеранције

Земља имплементације: Румунија Број одговора: 3 од васпитача; 3 од родитеља Тема: Инклузивност	Адаптације у активности (питање за васпитаче) None
--	--

	N учешће у активности (питање за васпитаче)				Одговорност на активност – % одговора васпитача по резултату од 1=низак до 5=висок				
	M	SD	Min	Max	1	2	3	4	5
Деца ≥3 године	15.3	1.5	14	17	-	-	-	-	100
Родитељи	1.3	0.6	1	2	-	-	-	-	100
- Мајке	1.0	0.0	1	1					
- Очеви	0.7	1.2	0	2					
ПУ стручњаци	0.7	0.6	0	1					

Промене којима би активност могла да допринесе (питање за васпитаче)	Задовољство активношћу одговора - % одговора од 1=ниско до 5=високо					
	1	2	3	4	5	
Резултати деце - социоемоционално благостање	За васпитаче					
	Јасноћа материјала	-	-	-	-	100
	Пристапачност ресурса	-	-	-	-	100
	Трајање	-	-	-	-	100
	За родитеље					
	Свеукупно			0%	0%	100
Подршка детету		0%	0%	0%	100	

Квалитет		
	Позитивни аспекти	Изазови
За васпитаче	Респонзивност (позитиван одговор деце и родитеља); Интеракције (позитивне интеракције уопште/тимски рад)	None; Одговорност (доступност родитеља)
За родитеље	Респонзивност (позитиван одговор деце и родитеља); Интеракције (позитивне интеракције деце и родитеља)	None; Активност (задатак – постати васпитач на неко време); Одговорност (одржавање пажње деце)

Прослављамо Међународни дан свести о аутизму

Земља имплементације: Румунија Број одговора: 1 од васпитача; 6 од родитеља Тема: Инклузивност	Адаптације у активности (питање за васпитаче)
	Нема

	N учешће у активности (питање за васпитаче)	Вредност	Одговори у активности – % одговора васпитача по резултату од 1=низак до 5=висок				
			1	2	3	4	5
Деца ≥ 3 године	18		-	-	-	-	100
Родитељи	1 (мајка)		-	-	-	-	100
ПУ стручњаци	1						

Промене којима би активност могла да допринесе (питање за васпитаче)	Задовољство активношћу одговора - % одговора од 1=ниско до 5=високо					
	1	2	3	4	5	
Резултати деце – социоемоционална добробит	За васпитаче					
	Јасноћа материјала	-	-	-	-	100
	Пристапачност ресурса	-	-	-	-	100
	Трајање	-	-	-	-	100
	За родитеље					
	Свеукупно	-	-	-	-	100
	Подршка детету	-	-	-	-	100

Квалитет Quality		
	Позитивни аспекти	Изазови
За васпитаче	Одговорност (уопштено – позитивна атмосфера)	Активност (прикладност речника како би деца могла да разумеју)
За родитеље	Активност (релевантност теме/задатка); Одговорност (позитиван одговор деце, позитивна клима)	Ниједан. Активност (одговарајуће информације и активности за разумевање деце)

Иза нас, не иза зида

Земља имплементације: Литванија Број одговора: 1 од васпитача Тема: Инклузивност	Адаптације у активности (питање за васпитаче) Нема
--	--

	N учешће у активности (питање за васпитаче)				Одговори у активности – % одговора васпитача по резултату од 1=низак до 5=висок				
	Value	1	2	3	4	5			
Деца ≥ 3 године	9	-	-	-	-	100			
Родитељи	4	-	-	-	-	100			
- Мајке	3								
- Очеви	1								
ПВО стручњаци	3								

Промене којима би активност могла да допринесе (питање за васпитаче)	Задовољство активношћу - % одговора од 1=ниско до 5=високо				
	1	2	3	4	5
Резултати деце – промоција социоемоционалне добробити					
За васпитаче					
Јасноћа материјала	-	-	-	-	100
Пристапачност ресурса	100	-	-	-	-
Трајање	-	-	-	-	100

Квалитет	
Позитивни аспекти	Изазови
За васпитаче Резултати (учења деце)	ниједан

Padlet у вртићу

Земља имплементације: Србија Број одговора: 3 од васпитача; 6 од родитеља Тема: Дигитална окружења	Адаптације активности (питање за васпитаче) Нема
--	--

	N учешће у активности (питање за васпитаче)				Одговори у активности – % одговора васпитача по резултату од 1=низак до 5=висок				
	M	SD	Min	Max	1	2	3	4	5
деца ≥3 година	11.7	7.6	5	20	-	-	-	-	100
Родитељи	10.0	8.7	5	20	-	-	-	33	67
- мајке	8.0	8.7	3	18					
- очеви	2.0	0.0	2	2					
Стручне службе	2.7	0.6	2	3					
Заинтересована лица	1.0	1.7	0	3					

Промене којима би активност могла да допринесе (питање за васпитаче)	Задовољство активношћу - % одговора од 1=ниско до 5=високо				
	1	2	3	4	5
Резултати деце - знања/вештине; Резултати родитеља – разумевање развоја детета; Стручна знања/вештине; Однос породице и ПУ					
За васпитаче					
Јасноћа материјала	-	-	-	-	100
Пристапачност материјала					100
Трајање	-	-	-	-	100
За родитеље					
Свеукупно	-	-	-	17	83
Подршка детету	-	-	-	33	67

Квалитет		
	Позитивни аспекти	изазови
За васпитаче	Интеракције (позитивне интеракције међу родитељима и уопште)	Активност (предлог да се прво упознате са апликацијом); респонзивност (доступност родитеља)
За родитеље	Активност (простор [за путовање]); Одговор (позитиван одговор деце и родитеља); Резултати (учење деце и учење нових активности)	Ниједан; Одговорност (доступност родитеља)

Планета слагалица

Земља имплементације: Румунија Број одговора: 5 васпитача; 30 од родитеља Тема: Дигитална окружења	Адаптације активности (питање за васпитаче) нема
--	--

	N учешће у активности (питање за васпитаче)				Одговори у активности – % одговора васпитача по резултату од 1=низак до 5=висок				
	M	SD	Min	Max	1	2	3	4	5
деца ≥3 година	14.6	5.0	6	18	-	-	20	-	80
Родитељи	12.4	5.5	6	18	-	-	-	-	100
- мајке	10.4	4.3	6	16					
- очеви	2.0	1.6	0	4					
ПВО стручњаци	1.4	0.5	1	2					
Заинтересована лица	0.2	0.4	0	1					

Промене којима би активност могла да допринесе (питање за васпитаче)	Задовољство активношћу - % одговора од 1=ниско до 5=високо					
	1	2	3	4	5	
Резултати деце - знања/вештине;; Однос породице и вртића	За васпитаче					
	Јасноћа материјала	-	-	-	-	100
	Пристапачност ресурса	-	-	-	20	80
	Трајање	-	-	-	-	100
	За родитеље					
Свеукупно	-	-	3	7	90	
Подршка детету	-	3	-	10	87	

Квалитет		
	Позитивни аспекти	Изазови
За васпитаче	Одговор (позитиван одговор деце и родитеља); Интеракције (позитивне интеракције родитеља и деце)	Нема; Активност (изазови са интернет везом, који се могу побољшати ако се активност ради у малим групама и поседовање неопходних вештина за коришћење технологије)
За родитеље	Активност (релевантност теме/задатка; прикладност игре за децу); Одговор (позитиван одговор деце и родитеља); Интеракције (позитивне интеракције између свих укључених); Резултати (учења деце и родитеља)	Ноне; Активност (простор/материјали – коришћење дигиталних алата/интернет веза, руковање маказама); Одговорност (деца одржавају фокус)

Explore.org

Земља имплементације: Румунија Број одговора: 5 васпитача; 10 од родитеља Тема: Дигитална окружења	Адаптације активности (питање за васпитаче) нема
--	--

N учешће у активности (питање за васпитаче)	Одговори у активности – % одговора васпитача по резултату од 1=низак до 5=висок				
	M	SD	Min	Max	
деца ≥3 година	16.4	4.6	12	22	- - - - 100
Родитељи	10.4	8.8	1	22	- - - - 100
- мајке	6.8	5.1	1	12	
- очеви	3.6	3.8	0	9	
ПВО стручњаци	1.4	0.5	1	2	
Заинтересована лица	0.4	0.9	0	2	

Промене којима би активност могла да допринесе (питање за васпитаче)	Задовољство активношћу - % одговора од 1=ниско до 5=високо					
		1	2	3	4	5
Резултати код деце - знања/вештине; резултати родитеља – разумевање развоја детета; стручна знања/вештине; однос породице и школе	За васпитаче					
	Јасноћа	-	-	-	-	100
	Пристапачност материјала	-	-	-	-	100
	Трајање	-	-	-	-	100
	За родитеље					
	Свеукупно	-	-	-	-	100
Подршка детету	-	-	-	-	100	

Квалитет		
	Позитивни аспекти	Изазови
За васпитаче	Карактеристике активности (релевантност теме/задатка); Одговор (позитиван одговор учесника уопште)	Нема
За родитеље	Активност (релевантност теме/задатка); Респонзивност (позитиван одговор деце и родитеља); Интеракције (комуникација); Резултати (учење нових ствари)	Нема; Одговор (дечја питања да открију нове аспекте)

Огласна табла / зид од речи

Земља имплементације: Румунија Број одговора: 2 од васпитача; 4 од родитеља Тема: Дигитална окружења	Адаптације у активности (питање за васпитаче)
	Нема

	N учешће у активности (питање за васпитаче)				Одговори у активности – % одговора васпитача по резултату од 1=низак до 5=висок				
	M	SD	Min	Max	1	2	3	4	5
Деца ≥ 3 године	20.5	3.5	18	23	-	-	-	-	100
Родитељи (све мајке)	4.0	4.2	1	7	-	-	-	-	100
ПВО стручњаци	1.5	0.7	1	2					

Промене којима би активност могла да допринесе (питање за васпитаче)	Задовољство активношћу - % одговора од 1=ниско до 5=високо				
	1	2	3	4	5
Резултати деце – знања/вештине					
За васпитаче					
Јасноћа материјала	-	-	-	-	100
Пристапачност ресурса	-	-	-	-	100
Трајање	-	-	-	-	100
За родитеље					
Свеукупно	-	-	-	-	100
Подршка детету	-	-	-	-	100

Квалитет		
	Позитивни аспекти	Изазови
За васпитаче	Карактеристике активности (простор/материјали - платформа); Респонзивност (позитиван одговор деце и родитеља); Интеракције (позитивне интеракције деце и родитеља)	Ноне; Активност (интернет веза)
За родитеље	Активност (релевантност теме/задатка); Респонзивност (позитиван одговор деце и родитеља); Интеракције (позитивне интеракције између деце и васпитача и деце и родитеља)	Ниједан

Дружење за смањење раздаљине

Земља имплементације: Италија Број одговора: 4 од васпитача; 8 од родитеља Тема: Дигитална окружења	Адаптације у активности (питање за васпитаче) None
---	--

	N учешће у активности (питање за васпитаче)				респонзивност активности – % одговора васпитача по резултату од 1=низак до 5=висок				
	M	SD	Min	Max	1	2	3	4	5
деца≥3 година	5.5	2.9	3	8	-	25	-	50	25
Родитељи	2.5	2.4	0	5	-	25	-	25	50
- мајке	13.5	2.5	10	16	-	-	-	25	75
- очеви	7.5	0.6	7	8					
ПВО стручњаци	6.0	2.7	2	8					
Заинтересована лица	1.8	0.5	1	2					

Промене којима би активност могла да допринесе (питање за васпитаче)	Задовољство активношћу - % одговора од 1=ниско до 5=високо					
	1	2	3	4	5	
Никакве	За васпитаче					
		-	-	25	50	25
	Јасноћа материјала					
			-	-	100	-
	Пристапачност ресурса					
		-	-	25	25	50
	Трајање					
За родитеље	Свеукупно					
		-	-	-	50	50
	Подршка детету					
	-	-	13	50	38	

Квалитет		
	Позитивни аспекти	Изазови
За васпитаче	Респонзивност (позитиван одговор родитеља); Интеракције (позитивне интеракције наставници-породице); Резултати (побољшани односи међу породицама и између породице и вртића)	Активност (изазови са дигиталним вештинама, сугеришући релевантност пружања обуке родитељима); Одговорност (доступност родитеља)
За родитеље	Интеракције (позитивне интеракције деца-васпитачи, деца-родитељи и уопште)	Ноне; Одговорност (одржавање пажње деце)

Дигитално образовање са родитељима

Земља имплементације: Литванија Број одговора: 1 од васпитача Тема: Дигитална окружења	Адаптације активности (питање за васпитаче) None
--	--

N учешће у активности (питање за васпитаче)	Value	Респонзивност у активности – % одговора васпитача по резултату од 1=низак до 5=висок				
		1	2	3	4	5
Родитељи	2	100	-	-	-	-
- Мајке	1					
- Очеви	1					
ПВО стручњаци	2					

Промене којима би активност могла да допринесе (питање за васпитаче)	Value	Задовољство активношћу - % одговора од 1=ниско до 5=високо				
		1	2	3	4	5
Резултати код деце - социоемоционално благостање и знање/вештине; резултати родитеља - разумевање развоја детета; стручно знање и вештине; однос породице и вртића						
За васпитаче						
Јасноћа		-	-	100	-	-
материјала						
Приступачност ресурса		-	-	100	-	-
Трајање		-	-	-	100	-

Квалитет		
	Позитивни аспекти	Изазови
За васпитаче	Активност (релевантност теме/задатка; прикладност); респонзивност (позитиван одговор деце); интеракције (позитивне интеракције наставници-породице)	Активност (потребно је имати одговарајуће ресурсе)

Очистимо места која волимо

Земља имплементације: Србија Број одговора: 6 васпитача; 33 од родитеља Тема: Зелене средине	Адаптације активности (питање за васпитаче) Нема
--	--

	N учешће у активности (питање за васпитаче)				Респонзивност у активности – % одговора васпитача по резултату од 1=низак до 5=висок				
	M	SD	Min	Max	1	2	3	4	5
Деца ≥ 3 године	23.7	4.5	20	32	-	-	-	33	67
Родитељи	6.5	7.6	0	20	20	40	40	-	-
- Мајке	2.5	2.3	0	6					
- Очеви	1.2	1.6	0	4					
Стручне службе	2.3	0.8	2	4					

Промене којима би активност могла да допринесе (питање за васпитаче)	Задовољство активношћу - % одговора од 1=ниско до 5=високо				
	1	2	3	4	5
Резултати код деце – социоемоционално благостање, знање/вештине; резултати родитеља – разумевање развоја детета; простор/материјали (израда новог простора у служби); однос породице и ПУ					
За васпитаче*					
Пристапачност ресурса	-	-	-	50	50
Трајање	-	-	-	17	83
За родитеље					
Свеукупно	-	-	-	15	85
Подршка детету	-	-	3	21	76

*Од испитаника је затражено да прескоче питање о јасноћи материјала ако су били укључени у њихову израду.

Квалитет		
	Позитивни аспекти	Изазови
За васпитаче	Карактеристике активности (релевантност теме/задатка); Респонзивност (позитиван одговор деце); Резултати (учење деце)	Нема; Активност (примереност активности за сву децу, укључујући и ону са додатним/посебним потребама); Одговор (доступност родитеља, сарадња између ПУ)
За родитеље	Активност (релевантност теме/задатка); Респонзивност (позитиван одговор деце и уопште); Интеракције (позитивне интеракције деца-родитељи и уопште). Резултати (учења деце и родитеља)	Нема; Активност (задатак – спретност, руковање маказама и проналажење идеја; адекватност – изазови са вокабуларом који деца разумеју, предлажући употребу једноставних речи; време – деца асоцирају на одлазак родитеља као одлазак кући); Одговор (деца задржавају фокус и доступност родитеља)

Освести се и осети природу

Земља имплементације: Србија Број одговора: 2 од васпитача; 24 од родитеља Тема: Зелене средине	Адаптације активности (питање за васпитаче) Нема
---	--

	N учешће у активности (питање за васпитаче)				Респонзивност у активности – % одговора васпитача по резултату од 1=низак до 5=висок				
	M	SD	Min	Max	1	2	3	4	5
Деца ≥3 године	28.0	11.3	20	36	-	-	-	-	100
Родитељи	17.5	17.7	5	30	-	-	-	50	50
- Мајке	15.0	14.1	5	25					
- Очеви	2.5	3.5	0	5					
Стручне службе	5.5	3.5	3	8					

Промене којима би активност могла да допринесе (питање за васпитаче)	Задовољство активношћу - % одговора од 1=ниско до 5=високо					
	1	2	3	4	5	
Резултати код деце - социоемоционално благостање и знање/вештине; стручно знање и вештине; однос породице и ПУ	За васпитаче	-	-	-	-	100
	Доступност материјала	-	-	-	-	100
	Трајање	-	-	-	-	100
	За родитеље	-	-	-	50	50
	Свеукупно	-	-	-	21	79
Подршка детету	-	-	-	-	-	

Квалитет		
	Позитивни аспекти	Изазови
За васпитаче	Карактеристике активности (битност теме/задатка); Респонзивност (позитиван одговор уопште); Интеракције (позитивне интеракције васпитача и породице); Резултати (уопштено – активност обављена као двојезична са позитивним ефектом на учеснике)	Активност (води се двојезично, али са позитивним ефектом; зависи од временских услова); Одговорност (доступност родитеља)
За родитеље	Активност (релевантност теме/задатка, простор [природа]); Респонзивност (позитиван одговор деце и родитеља); Интеракције (позитивне између деце и родитеља, и између васпитача и породице); Резултати (учења деце, позитиван однос са васпитачима)	Нема; Активност (задатак – одабир птице; простор/материјали – поседовање потребних материјала); Респонзивност (одржавање дечјег фокуса); Интеракције (пружање пажње деци; и предлог да родитељи комуницирају пред децом као узори)

Чувари природе - викенд истраживачи

Земља имплементације: Румунија Број одговора: 3 од васпитача; 18 од родитеља Тема: Зелене средине	Адаптације активности (питање за васпитаче) Нема
---	--

	N учешће у активности (питање за васпитаче)				Респонзивност у активности – % одговора васпитача по резултату од 1=низак до 5=висок				
	M	SD	Mi n	Ma x	1	2	3	4	5
Деца <3 год	1.0	1.7	0	3	-	-	100	-	-
Деца ≥3 године	19.3	3.2	17	23	-	-	-	-	100
Родитељи	27.0	20.7	5	46	-	-	-	-	100
- Мајке	14.0	10.1	3	23					
- Очеви	13.0	10.5	2	23					
ПВО стручњаци	1.7	0.6	1	2					
Заинтересоване стране	0.7	1.2	0	2					

Промене којима би активност могла да допринесе (питање за васпитаче)
Резултати код деце – промоција знања или вештина; Побољшан однос породица - вртић

	Задовољство активношћу - % одговора од 1=ниско до 5=високо				
	1	2	3	4	5
За васпитаче					
Јасноћа материјала	-	-	-	-	100
Пристапачност ресурса	-	-	-	67	33
Трајање	-	-	-	-	100
За родитеље					
Свеукупно	-	-	-	-	100
Подршка детету	-	-	-	-	100

Квалитет		
	Позитивни аспекти	Изазови
За васпитаче	Активност (релевантност теме/задатака); Одговорност (позитиван одговор деце и родитеља)	нема
За родитеље	Активност (релевантност теме/задатака); Респонзивност (позитиван одговор деце и родитеља); Интеракције (позитивне интеракције родитеља и деце и уопште); Резултати (промовисање учења, укључујући и за децу)	Нема; Активност (тема/задатак: захтева пажњу и знање; простор/материјал: зависи од времена); Одговорност (родитељи такође постају емотивни)

Заштитимо природу!

Земља имплементације: Румунија Број одговора: 7 од васпитача Тема: Зелене средине	Адаптације активности (питање за васпитаче) Укључене особе (такође старији ученици и Црвени крст); Простор/материјали (родитељи и деца су отишли у рециклажни центар)
---	---

	N учешће у активности (питање за васпитаче)					Респонзивност у активности – % одговора васпитача по резултату од 1=низак до 5=висок				
	M	SD	Min	Max		1	2	3	4	5
Деца <3 год	0.1	0.4	0	1		-	-	100	-	-
Деца ≥3 године	13.1	6.4	6	20		-	-	-	-	100
Родитељи	7.1	5.1	2	18		-	-	-	14	86
- Мајке	6.3	4.5	1	15						
- Очеви	1.1	1.1	0	3						
ПВО стручњаци	1.7	0.5	1	2						
Заинтересоване стране	0.9	0.7	0	2						

Промене којима би активност могла да допринесе (питање за васпитаче)	Задовољство активношћу - % одговора од 1=ниско до 5=високо				
	1	2	3	4	5
Резултати код деце – социоемоционално благостање, знање/вештине; резултати родитеља – разумевање развоја детета; однос породице и вртић					
За васпитаче					
Јасноћа материјала	-	-	-	-	100
Пристапачност ресурса	-	-	-	-	100
Трајање	-	-	-	-	100

Квалитет		
	Позитивни аспекти	Изазови
За васпитаче	Карактеристике активности (релевантност теме/задатка); Респонзивност (позитиван одговор деце и родитеља); Интеракције (позитивне интеракције уопште); Резултати (учење деце)	Нема; Активност (мали простор у учионици и путовање до рециклажног центра); Одговор (доступност родитеља; почетни скептицизам деце у погледу поновног коришћења неких материјала, што указује на важност њихове честе употребе)

Зимска башта са породицом

Земља имплементације: Италија Број одговора: 8 васпитача; 11 од баке и деде Тема: Зелене средине	Адаптације активности (питање за васпитаче) Укључене особе (баке и деде уместо родитеља); време (само један дан)
--	--

	N учешће у активности (питање за васпитаче)				Респонзивност у активности – % одговора васпитача по резултату од 1=низак до 5=висок				
	M	SD	Min	Max	1	2	3	4	5
Деца <3 год	15.1	5.5	11	24	-	-	13	38	50
Деца ≥3 године	4.5	3.8	0	8	-	-	14	-	86
Родитељи	20.5	11.8	1	29	-	-	-	-	100
- Мајке	11.9	6.8	1	17					
- Очеви	8.4	5.0	0	12					
ПВО стручњаци	3.5	0.9	2	4					

Промене којима би активност могла да допринесе (питање за васпитаче)	Задовољство активношћу - % одговора од 1=ниско до 5=високо				
	1	2	3	4	5
None					
За васпитаче					
Јасноћа материјала	-	-	-	-	100
Пристапачност ресурса	-	-	50	50	-
Трајање	-	-	-	13	88
За баке и деке					
Свеукупно	-	-	-	-	100
Подршка детету	-	-	-	18	82

Квалитет		
	Позитивни аспекти	Изазови
За васпитаче	Карактеристике активности (простор/материјали – са поврћем); Одговорност (позитиван одговор деце и старатеља); Интеракције (позитивне интеракције старатеља и деце; позитивна клима)	Активност (простор/материјали – поседовање потребних алата и зависно од времена); Одговор (да се сви истовремено и подједнако укључе; забринутост неких старатеља о реакцијама деце на њихово присуство, што указује на важност припреме/увервања старатеља)
За баке и деке	Одговор (позитиван одговор неговатеља и уопште); Интеракције (позитивне интеракције деце и старатеља и уопште); Резултати (побољшани односи/осећај заједнице)	Нема; Одговор (старатељи се више укључују и стављају се на ниво деце)

Ми и природа

Земља имплементације: Литванија Број одговора: 1 од васпитача; 3 од родитеља Тема: Зелене средине	Адаптације активности (питање за васпитаче) Нема
---	--

N учешће у активности (питање за васпитаче)	Value	Респонзивност у активности – % одговора васпитача по резултату од 1=низак до 5=висок				
		1	2	3	4	5
Деца ≥ 3 године	20	-	-	-	-	100
Родитељи	40	-	-	-	100	-
- Мајке	20					
- Очеви	20					
ПВО стручњаци	8					
Заинтересоване стране	3					

Промене којима би активност могла да допринесе (питање за васпитаче)	Value	Задовољство активношћу - % одговора од 1=ниско до 5=високо				
		1	2	3	4	5
Дечји резултати – знања/вештине; простор/материјали (за украшавање околине)	За васпитаче					
	Јасноћа материјала	-	-	-	-	100
	Пристапачност ресурса	-	-	-	100	-
	Трајање	-	-	-	-	100
	За родитеље					
	Свеукупно	-	-	-	-	100
Подршка детету	-	-	-	33	67	

Квалитет		
	Позитивни аспекти	Изазови
За васпитаче	Резултати (позитивни резултати уопште)	Нема
За родитеље	Активност (релевантност теме/задатка); Интеракције (позитивна интеракција деце и родитеља); Резултати (учења деце)	Нема

Излет вртића у државно шумско предузеће Казлу Руда

Земља имплементације: Литванија Број одговора: 1 од васпитача; 1 од родитеља Тема: Зелене средине	Адаптације активности (питање за васпитаче)
	нема

	N учешће у активности (питање за васпитаче)	вредност	Респонзивност у активности – % одговора васпитача по резултату од 1=низак до 5=висок				
			1	2	3	4	5
Деца ≥3 године	10		-	-	-	100	-
Родитељи	3		-	-	-	100	-
- Мајке	2						
- Очеви	2						
ПВО стручњаци	3						

Промене којима би активност могла да допринесе (питање за васпитаче)		Задовољство активношћу - % одговора од 1=ниско до 5=високо				
		1	2	3	4	5
Резултати код деце – социоемоционална добробит	За васпитаче*					
	Пристапачност ресурса	-	-	100	-	-
	Трајање	-	-	-	-	100
	За родитеље					
	Свеукупно	-	-	-	-	100
	Подршка детету	-	-	-	100	-

*Од испитаника је затражено да прескоче питање о јасноћи материјала ако су били укључени у њихову израду.

Квалитет		
	Позитивни аспекти	Изазови
За васпитаче	Респонзивност (позитиван одговор деце)	Нема
За родитеље	Резултати (учења деце)	Нема

Мали кораци у свет Еко

Земља имплементације: Литванија Број одговора: 1 од васпитача; 5 од родитеља Тема: Зелене средине	Адаптације активности (питање за васпитаче) Нема
---	--

N учешће у активности (питање за васпитаче)	M				Респонзивност у активности – % одговора васпитача по резултату од 1=низак до 5=висок					
	SD	Min	Ma	x	1	2	3	4	5	
Деца ≥3 година			8							100
ПВО стручњаци			3							

Промене којима би активност могла да допринесе (питање за васпитаче)	Задовољство активношћу - % одговора од 1=ниско до 5=високо					
	1	2	3	4	5	
Резултати деце – промоција знања или вештина (разврставање отпада)	За васпитаче					
	Јасноћа	-	-	-	-	100
	Пристапачност ресурса	100	-	-	-	-
	Трајање	-	-	-	-	100
	За родитеље					
	Свеукупно	-	-	-	-	100
Подршка детету	-	-	-	20	80	

Квалитет		
	Позитивни аспекти	Изазови
За васпитаче	Респонзивност (позитиван одговор деце)	Нема
За родитеље	Респонзивност (позитивне емоције уопште и позитиван одговор деце); Интеракције (позитивне интеракције наставници-породице и међу родитељима); Резултати (промоција знања или вештина деце и побољшани односи између породица)	Нема; респонзивност (нека деца нису хтела да учествују)

Заједно за боље образовање!

Земља имплементације: Румунија Број одговора: 1 од васпитача; 1 од родитеља Тема: Сарадња са родитељима	Адаптације активности (питање за васпитаче) Нема
---	--

N учешће у активности (питање за васпитаче)					Респонзивност у активности – % одговора васпитача по резултату од 1=низак до 5=висок				
	M	SD	Min	Max	1	2	3	4	5
Родитељи	6.0	0.0	6	6	-	-	-	-	100
- Мајке	4.0	0.0	4	4					
- Очеви	2.0	0.0	2	2					
ПВО стручњаци	2.0	0.0	2	2					
Заинтересоване стране	0.5	0.7	0	1					

Промене којима би активност могла да допринесе (питање за васпитаче)	Задовољство активношћу - % одговора од 1=ниско до 5=високо					
	1	2	3	4	5	
Резултати код деце – социоемоционална добробит	За васпитаче					
	Јасноћа материјала	-	-	-	-	100
	Пристапачност ресурса	-	-	-	100	-
	Трајање	-	-	-	-	100
	За родитеље					
	Свеукупно	-	-	-	-	100
Подршка детету	-	-	-	-	100	

Квалитет		
	Позитивни аспекти	Изазови
За васпитаче	Респонзивност (позитиван одговор деце и родитеља)	Активност (материјали – са потребним ресурсима)
За родитеље	Интеракције (тимски рад)	Активност (простор/материјали – поседовање неопходних алата за уређење)

Читај ми причу!

Земља имплементације: Румунија Број одговора: 8 васпитача; 11 од родитеља Тема: Сарадња са родитељима	Адаптације активности (питање за васпитаче) Задаци (родитељи и деца су играли и игру Медвед спава)
---	--

	N учешће у активности (питање за васпитаче)				Респонзивност у активности – % одговора васпитача по резултату од 1=низак до 5=висок				
	M	SD	Min	Max	1	2	3	4	5
Деца ≥3 године	16.9	5.8	7	24	-	-	-	-	100
Родитељи	5.4	8.0	1	24	-	-	-	-	100
- Мајке	4.6	6.9	0	20					
- Очеви	0.9	1.4	0	4					
ПВО стручњаци	1.4	0.5	1	2					
Заинтересоване стране	0.3	0.8	0	2					

Промене којима би активност могла да допринесе (питање за васпитаче)	Задовољство активношћу - % одговора од 1=ниско до 5=високо					
	1	2	3	4	5	
Резултати код деце – социоемоционална добробит, знање/вештине; резултати родитеља – разумевање развоја детета; однос породице и вртића	За васпитаче					
	Јасноћа	-	-	-	-	100
	Јасноћа материјала	-	-	-	-	100
	Пристапачност ресурса	-	-	-	-	100
	Трајање	-	-	-	-	100
	За родитеље					
Свеукупно	-	-	-	-	100	
Подршка детету	-	-	-	-	100	

Квалитет		
	Позитивни аспекти	Изазови
За васпитаче	Активност (релевантност теме); Одговор (од деце и родитеља); Интеракције (позитивне интеракције васпитача и породице); Резултати (учења деце)	Нема; Одговор (доступност родитеља и самопоуздање у читању за групу, са предлогом да разговарају о садржају/како би могли да читају са родитељима)
За родитеље	Респонзивност (позитиван одговор деце и родитеља); Интеракције (позитивна интеракција деца-родитељи и уопште); Резултати (учења деце)	Нема; Одговор (емоције када читате пред децом; одржавање пажње деце)

Родитељ васпитач на један дан

Земља имплементације: Италија Број одговора: 9 од васпитача; 11 од родитеља Тема: Сарадња са родитељима	Адаптације активности (питање за васпитаче) Нема
---	--

	N учешће у активности (питање за васпитаче)				Респонзивност у активности – % одговора васпитача по резултату од 1=низак до 5=висок				
	M	SD	Min	Max	1	2	3	4	5
Деца <3 год	20.1	3.8	16	24	-	-	11	33	56
Деца ≥3 године	2.7	2.3	0	5	-	-	-	29	71
Родитељи	4.4	1.9	1	6	-	-	-	11	89
- Мајке	3.1	1.9	0	5					
- Очеви	1.6	0.9	1	3					
ПВО стручњаци	3.4	0.9	2	4					

Промене којима би активност могла да допринесе (питање за васпитаче)	Задовољство активношћу - % одговора од 1=ниско до 5=висок				
	1	2	3	4	5
Нема; Однос породице и вртића					
За васпитаче					
Јасноћа материјала	-	-	-	33	67
Пристапачност ресурса	-	33	22	44	-
Трајање	-	-	-	22	78
За родитеље					
Свеукупно	-	-	-	18	82
Подршка детету	-	-	9	9	82

Квалитет		
	Позитивни аспекти	Изазови
За васпитаче	Респонзивност (позитиван одговор деце и родитеља); Интеракције (позитивне интеракције између васпитача и породице)	Нема; Респонзивност (мање укључивања неке деце); Интеракције (присутност родитеља у групи и изазови са растанком од родитеља на крају).
За родитеље	Респонзивност (позитиван одговор деце и родитеља); Интеракције (позитивне интеракције између деце и родитеља).	Респонзивност (позитиван одговор деце и родитеља); Интеракције (позитивне интеракције између деце и родитеља)

Божићна радионица

Земља имплементације: Италија Број одговора: 8 од васпитача; 26 од родитеља Тема: Сарадња са родитељима	Адаптације активности (питање за васпитаче) Нема
---	--

	N учешће у активности (питање за васпитаче)				Респонзивност у активности – % одговора васпитача по резултату од 1=низак до 5=висок				
	M	SD	Min	Max	1	2	3	4	5
Деца <3 год	2.3	4.2	0	10	-	-	-	-	100
Деца ≥3 године	2.9	7.0	0	20	-	-	-	50	50
Родитељи	19.4	3.8	13	23	-	-	-	-	100
- Мајке	14.9	3.0	8	16					
- Очеви	4.6	2.5	2	7					
ПВО стручњаци	3.4	0.7	2	4					

Промене којима би активност могла да допринесе (питање за васпитаче)	Задовољство активношћу - % одговора од 1=ниско до 5=високо				
	1	2	3	4	5
Нема; Резултати за родитеље - Социоемоционална добробит; Простор/материјали (креирани материјали који ће се користити од стране деце током године)					
За васпитаче					
Јасноћа материјала	-	-	-	14	86
Доступност ресурса	13	25	38	13	13
Трајање	-	-	-	13	88
За родитеље	-	-	4	8	88
Општи утисак	-	-	4	27	69

Квалитет		
	Позитивни аспекти	Изазови
За васпитаче	Респонзивност (позитиван одговор деце и родитеља); Интеракције (позитивне интеракције међу родитељима, наставницима-породицама и генерално).	Нема; Карактеристике активности (изазов у размишљању о томе шта креирати због новитета материјала, али је превазиђен уз сарадњу деце). Одговор (доступност родитеља).
За родитеље	Активност (релевантност теме/задаатка; организација); Одговор (позитиван одговор деце и родитеља); Интеракције (позитивне интеракције међу децом, родитељима и васпитачима); Резултати (бољи односи; учења родитеља о васпитним активностима).	Тема; Активност (задатак - пронаћи идеје у кратком времену); Одговор (изазови у обезбеђивању неке особе која ће се бринути о деци када нису укључена у активност).

Карневалска радионица

Земља имплементације: Италија Број одговора: 8 од васпитача; 22 од родитеља Тема: Сарадња са родитељима	Адаптације у активности (питање за васпитаче) None
---	--

	N учешће у активности (питање за васпитаче)				Одговор на активност – % одговора васпитача по оценама од 1 = ниско до 5 = високо				
	M	SD	Min	Max	1	2	3	4	5
Деца ≥3 године	0.5	0.5	0	1	-	-	-	50	50
Родитељи	12.1	2.9	8	15	-	-	13	-	88
- Мајке	8.6	1.7	6	10					
- Очеви	3.5	2.1	2	6					
ПВО стручњаци	3.1	0.8	2	4					

Промене којима би активност могла да допринесе (питање за васпитаче)	Задовољство активношћу - % одговора од 1=ниско до 5=високо					
	1	2	3	4	5	
Резултати за децу – промоција социоемоционалног благостања; Нема промена	За васпитаче:					
	Јасноћа материјала	-	-	-	14	86
	Доступност ресурса	-	25	63	-	13
	Трајање	-	-	13	13	75
	За родитеље:					
Општи утисак	-	-	-	5	96	
Подршка детету	-	-	-	14	86	

Квалитет		
	Позитивни аспекти	изазови
За васпитаче	Одговор (позитиван одговор деце и родитеља); Интеракције (позитивни односи наставници–породице и међу породицама); Резултати (побољшани односи између школе и породице)	Нема; Активност (тема/задаатак: организација улога и задатака; простор/материјали: креирање занимљиве сценографије; погодност: језик примерен деци); Одговор (укључивање већег броја родитеља)
За родитеље	Активност (тема/задаатак – креирање материјала за обогаћивање школе); Одговор (позитиван одговор деце и родитеља); Интеракције (позитивне интеракције међу свим укљученим)	Нема; Активност (тема/задаатак - направити представу; састав учесника – деца која не учествују у представи)

ДОДАТАК С. Први и коначни упитници: Резултати

Табела С1. Процент васпитача и родитеља који су изабрали сваку оцену (од 1 = уопште не до 5 = веома много) у вези са задовољством и очекиваним користима од реализованих активности

Тема	Земља	васпитачи (% унутар сваке земље)						Родитељи (% унутар сваке земље)					
		n	1	2	3	4	5	n	1	2	3	4	5
Задовољство	IT	10	0	0	20	40	40	37	0	0	3	11	87
	LT	11	0	0	18	27	55	31	0	0	6	26	68
	RO	15	0	0	0	0	100	63	0	2	3	13	83
	RS	6	0	0	0	83	17	41	0	0	2	10	88
Користи Сарадња	IT	10	0	0	10	30	60	37	0	0	3	35	62
	LT	11	0	0	36	27	36	31	0	0	19	29	52
	RO	15	0	0	0	0	100	63	2	0	6	14	78
	RS	6	0	0	17	50	33	41	0	0	2	20	78
Инклузивност	IT	10	0	10	40	40	10	37	0	0	8	32	60
	LT	11	0	0	18	36	46	31	0	3	16	26	55
	RO	15	0	0	0	13	87	63	0	3	6	14	76
	RS	6	0	0	33	17	50	41	0	0	7	20	73
Зелена окружења	IT	10	0	20	50	20	10	37	5	3	19	22	51
	LT	11	0	0	9	55	36	31	0	0	10	39	52
	RO	15	0	0	0	7	93	63	3	5	6	22	64
	RS	6	0	0	33	33	33	41	0	0	20	20	61
Зелено	IT	10	0	0	20	10	70	37	0	0	0	19	81
	LT	11	0	0	9	55	36	31	0	3	13	32	52
	RO	15	0	0	0	13	87	63	0	3	2	16	79
	RS	6	0	0	0	33	67	41	0	0	5	20	76
Укљученост заинтересованих страна	IT	10	10	0	40	30	20						
	LT	11	0	9	18	64	9						
	RO	15	0	0	7	33	60						
	RS	6	0	0	67	33	0						

Напомене. IT=Италија; LT=Литванија; RO=Румунија; RS=Србија.

Табела С2. Дескриптивна статистика о очекиваној способности за промоцију сарадње васпитача и родитеља, као и инклузивних, дигиталних и зелених окружења код свих васпитача који су учествовали у првом и свих васпитача који су учествовали у коначном упитнику (од 1 = уопште не до 5 = веома много)

Тема	Земља	Први упитник						Коначни упитник					
		n	M	SD	Med	Min	Max	n	M	SD	Med	Min	Max
Васпитач-родитељ сарадња													
Комуникација	IT	11	4.2	0.8	4.0	3	5	10	4.3	0.8	4.5	3	5
	LT	10	4.0	0.5	4.0	3	5	31	4.4	0.9	5.0	2	5
	RO	18	4.7	0.6	5.0	3	5	15	4.9	0.3	5.0	4	5
	RS	11	4.7	0.5	5.0	4	5	6	4.7	0.5	5.0	4	5
Укљученост родитеља у учење деце	IT	11	3.5	0.5	4.0	3	4	10	4.0	0.7	4.0	3	5
	LT	10	3.8	0.6	4.0	3	5	31	3.8	0.8	4.0	2	5
	RO	18	4.7	0.6	5.0	3	5	15	4.9	0.3	5.0	4	5
	RS	11	4.5	0.7	5.0	3	5	6	4.3	0.8	4.5	3	5
Развој активности	IT	11	3.5	0.5	4.0	3	4	10	3.8	0.4	4.0	3	4
	LT	10	3.2	0.8	3.0	2	4	31	3.8	0.8	4.0	2	5
	RO	18	4.6	0.8	5.0	2	5	15	4.8	0.4	5.0	4	5
	RS	11	4.4	0.8	5.0	3	5	6	4.0	0.9	4.0	3	5
Инклузивност													
Са децом	IT	11	3.4	0.5	3.0	3	4	10	3.8	0.9	4.0	2	5
	LT	10	3.6	0.8	4.0	2	5	31	3.8	0.8	4.0	2	5
	RO	18	4.4	0.7	4.5	3	5	15	4.9	0.4	5.0	4	5
	RS	11	4.5	1.0	5.0	2	5	6	4.2	0.8	4.0	3	5
Васпитач-родитељ	IT	11	3.5	0.7	3.0	3	5	10	3.9	1.0	4.0	2	5
	LT	10	3.3	0.7	3.0	2	4	31	3.8	0.6	4.0	2	5
	RO	18	4.4	0.7	5.0	3	5	15	4.7	0.5	5.0	4	5
	RS	11	4.3	1.0	5.0	2	5	6	4.3	0.5	4.0	4	5
Дигитално													
Са децом	IT	11	2.7	0.9	3.0	1	4	10	3.1	0.7	3.0	2	4
	LT	10	4.4	0.7	4.5	3	5	31	4.1	0.8	4.0	2	5
	RO	18	4.5	0.6	5.0	3	5	15	4.7	0.5	5.0	4	5
	RS	11	3.7	0.8	4.0	3	5	6	3.5	1.2	3.0	2	5
Васпитач-родитељ	IT	11	2.8	0.9	3.0	1	4	10	3.3	0.7	3.0	2	4
	LT	10	4.2	0.8	4.0	3	5	31	3.8	0.8	4.0	2	5
	RO	18	4.3	0.8	4.5	3	5	15	4.7	0.5	5.0	4	5
	RS	11	3.7	0.8	4.0	3	5	6	3.7	1.2	3.5	2	5
Зелена													
Са децом	IT	11	3.8	1.0	4.0	2	5	10	4.4	0.7	4.5	3	5
	LT	10	3.7	0.8	3.5	3	5	31	3.9	0.9	4.0	2	5
	RO	18	4.7	0.6	5.0	3	5	15	5.0	0.0	5.0	5	5
	RS	11	4.4	0.9	5.0	3	5	6	4.3	0.8	4.5	3	5
Васпитач-родитељ	IT	11	3.6	0.8	4.0	2	5	10	4.2	0.8	4.0	3	5
	LT	10	3.5	0.8	3.5	2	5	31	3.5	0.8	4.0	2	5
	RO	18	4.7	0.6	5.0	3	5	15	5.0	0.0	5.0	5	5
	RS	11	4.2	0.9	4.0	3	5	6	4.2	0.8	4.0	3	5

Напомена: IT = Италија; LT = Литванија; RO = Румунија; RS = Србија; M = средња вредност; SD = стандардна девијација; Med = медијана; Min = минимална вредност; Max = максимална вредност.

Табела С3. Дескриптивна статистика о примећеној способности да се промовише васпитач – родитељ сарадња и инклузивна, дигитална и зелена окружења за све **родитеље** који су учествовали у првом и све родитеље који су учествовали у завршном упитнику (од 1=уопште не до 5=веома много)

Тема	Земља	Први упитник						Завршни упитник					
		n	M	SD	Med	Min	Max	n	M	SD	Med	Min	Max
Сарадња васпитач-родитељ													
Комуникација	IT	28	4.9	0.4	5.0	4	5	37	4.8	0.4	5.0	3	5
	LT	11	4.6	0.7	5.0	3	5	31	4.7	0.6	5.0	3	5
	RO	69	4.9	0.3	5.0	4	5	63	4.9	0.3	5.0	3	5
	RS	61	4.9	0.4	5.0	3	5	41	5.0	0.2	5.0	4	5
Укљученост родитеља у дечјем учењу и развијању ативности	IT	28	4.8	0.4	5.0	4	5	37	4.8	0.4	5.0	4	5
	LT	11	4.6	0.7	5.0	3	5	31	4.8	0.4	5.0	4	5
	RO	69	4.8	0.4	5.0	3	5	63	4.7	0.6	5.0	2	5
	RS	61	4.8	0.6	5.0	3	5	41	5.0	0.2	5.0	4	5
	IT	28	4.7	0.6	5.0	3	5	37	4.6	0.8	5.0	1	5
	LT	11	4.5	1.0	5.0	2	5	31	4.5	0.7	5.0	2	5
	RO	69	4.8	0.4	5.0	3	5	63	4.8	0.5	5.0	2	5
	RS	61	4.7	0.6	5.0	3	5	41	4.9	0.3	5.0	4	5
Инклузија													
Са децом	IT	28	4.7	0.5	5.0	4	5	37	4.8	0.5	5.0	3	5
	LT	11	4.4	0.8	5.0	3	5	31	4.4	0.7	4.0	3	5
	RO	69	4.8	0.5	5.0	3	5	63	4.7	0.6	5.0	2	5
	RS	61	4.6	0.6	5.0	3	5	41	4.9	0.4	5.0	4	5
Васпитач-родитељ	IT	28	4.8	0.4	5.0	4	5	37	4.8	0.4	5.0	4	5
	LT	11	4.3	0.8	4.0	3	5	31	4.5	0.6	5.0	3	5
	RO	69	4.8	0.4	5.0	3	5	63	4.7	0.7	5.0	1	5
	RS	61	4.6	0.7	5.0	2	5	41	4.8	0.5	5.0	3	5
Дигитално													
Са децом	IT	28	4.0	1.1	4.0	2	5	37	3.9	1.2	4.0	1	5
	LT	11	4.4	0.8	5.0	3	5	31	4.2	0.8	4.0	2	5
	RO	69	4.6	0.7	5.0	2	5	63	4.5	0.8	5.0	1	5
	RS	61	4.5	0.8	5.0	2	5	41	4.7	0.6	5.0	3	5
Васпитач-родитељ	IT	28	4.1	0.9	4.0	2	5	37	4.0	1.3	4.0	1	5
	LT	11	4.4	0.8	5.0	3	5	31	4.3	0.8	4.0	2	5
	RO	69	4.6	0.7	5.0	2	5	63	4.6	0.8	5.0	1	5
	RS	61	4.6	0.7	5.0	3	5	41	4.7	0.6	5.0	3	5
Зелено													
Са децом	IT	28	4.7	0.6	5.0	3	5	37	4.7	0.6	5.0	3	5
	LT	11	4.4	0.7	4.0	3	5	31	4.3	0.8	4.0	2	5
	RO	69	4.8	0.4	5.0	3	5	63	4.8	0.5	5.0	3	5
	RS	61	4.7	0.6	5.0	3	5	41	4.9	0.4	5.0	4	5
Васпитач-родитељ	IT	28	4.7	0.5	5.0	3	5	37	4.6	0.6	5.0	3	5
	LT	11	4.0	1.2	4.0	2	5	31	4.2	0.9	4.0	2	5
	RO	69	4.6	0.7	5.0	2	5	63	4.7	0.6	5.0	2	5
	RS	61	4.5	0.7	5.0	2	5	41	4.9	0.3	5.0	4	5

Напомена: IT = Италија; LT = Литванија; RO = Румунија; RS = Србија; M = средња вредност; SD = стандардна девијација; Med = медијана; Min = минимална вредност; Max = максимална вредност.